

QARABAĞ AZƏRBAYCANDIR

Mehriban

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən aziz qəzəldir

SƏS

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

Qəzet 1991-ci il yanvarın 11-dən çıxır

№ 236 (6200) 31 dekabr 2020-ci il. Qiyməti 40 qəpik

"Əlinçə" Azərbaycan Xeyriyyə Cəmiyyətinin orqanı.

Həmraylıkdən - Dəmir Yumruğa...

Prezident İlham Əliyev: "Milli dövlətçilik tariximizdə və xalqımızın yaddaşında əbədi yaşayacaq şanlı Zəfər xalq-iqtidar birliyi, ordumuzun yüksək peşəkarlığı və gərgin siyasi-diplomatik fəaliyyət sayəsində əldə edilmişdir"

Heydər Əliyev Fondu 100 minədək ailəyə bayram sovgatı göndərüb

Bax 3

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın təşəbbüsü ilə aztəminatlı və digər həssas qruplardan olan ailələrə Dünya Azərbaycanlılarının Həmraylıyı Günü və Yeni il bayramı münasibəti ilə sovgatlar paylanılıb. AZƏRTAC xəbər verir ki, Heydər Əliyev Fondunun və "Regional İnkişaf" İctimai Birliyinin həyata keçirdiyi aksiya respublika üzrə 100 minədək ailəni əhatə edir.

Vətən Müharibəsi iştirakçılarının xidmətləri Prezident tərəfindən yüksək qiymətləndirilir

Azərbaycan Respublikası ərazilərinin işğaldan azad olunması zamanı hərbi əməliyyatlarda iştirak edərək igidlik və şücaət nümayiş etdirmiş, vəzifə borcunu ləyaqətlə və vicdanla, döyüş tapşırıqlarını uğurla yerinə yetirmiş Silahlı Qüvvələrimizin hərbi qulluqçuları Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin sərəncamları ilə "Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı" adı, müxtəlif orden

Bax 3

Bax 2

KİVDİF islahatları - novatorluğa və növbəti uğurlara yol açan yaşıl işıq!

Bax 7

Müasir Azərbaycan mətbuatının şərəfli, tarixi və milli salnaməsi kifayət qədər mükəmməl meyarlara söykənir və bu reallığın məntiqi nəticəsidir ki, mətbuatımızın fəaliyyəti dünya...

İsveçrəli jurnalist Andre Vidmer: Ermənilər işğal etdikləri Azərbaycan ərazilərini xarabalığa çeviriblər

Almaniyanın "Neues Deutschland" qəzetində tanınmış isveçrəli jurnalist Andre Vidmerin müəllifi olduğu "Yandırılmış torpaq, yaralanmış ölkə" adlı məqalə dərc edilib...

Bax 3

31 Dekabr Dünya Azərbaycanlılarının Həmraylıq Günüdür

31 dekabr Dünya Azərbaycanlılarının Həmraylıq Günü münasibətilə təbrik edirik!

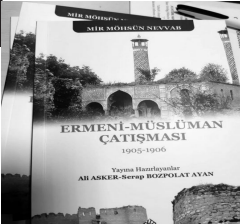
Bax 4

Qaqq Sarukyan: "Paşinyan sənin qatarın getdi..."

Qaqq Sarukyan və Nikol Paşinyan arasında dünən Milli Məclisdə baş tutan və üç dəqiqə davam edən görüşün...

Bax 13

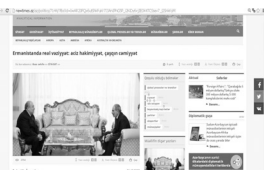

Türk Tarix Qurumu Mir Möhsün Nəvvabın əsərini çap edib

Bax 11

Türkiyənin mötəbər elmi qurumlarından olan Türk Tarix Qurumu, XIX-XX əsrlərdə Şuşada yaşayıb-yaratmış şair, rəssam, xəttat, musiqişünas və bir çox...

Ermənistanda real vəziyyət: aciz hakimiyyət, çarşın cəmiyyət

Bax 14

Dağ olmayan yağ...

Bax 15

Son 17 ilin ən uğursuz "Barselona"sı

Bax 16

Həmərəlikdən - Dəmir Yumruğa...

Prezident İlham Əliyev: "Milli dövlətçilik tariximizdə və xalqımızın yaddaşında əbədi yaşayacaq şanlı Zəfər xalq-iqtidar birliyi, ordumuzun yüksək peşəkarlığı və gərgin siyasi-diplomatik fəaliyyət sayəsində əldə edilmişdir"

Rəsmi xronika

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev bir sıra sahələrdə səmərəli fəaliyyət göstərən şəxslərin "Şöhrət" ordeni ilə təltif edilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb. SİA-nın verdiyi xəbərə görə, bunlar aşağıdakılardır:

Teymur Əkbər oğlu Əhmədov - Azərbaycan Respublikasında jurnalistika sahəsində uzunmüddətli səmərəli fəaliyyətinə görə

Elman Camal oğlu Məmmədov - ictimai-siyasi həyatında fəal iştirakına görə

Tənzilə Yolçu qızı Rüstəm xanlı - ictimai həyatında səmərəli fəaliyyətinə görə

Həsən Əziz oğlu Həsənov - diplomatik xidmət orqanlarında uzunmüddətli səmərəli fəaliyyətinə görə

Mənsur İsrail oğlu İbrahimov - milli musiqi sənətinin inkişafında böyük xidmətlərinə görə

Nailə Məmmədli qızı Vəlixanlı - elmin inkişafında böyük xidmətlərinə görə

Kamal Mehdi oğlu Abdullayev - elm və təhsilin inkişafında böyük xidmətlərinə görə.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin hərbi qulluqçularının "Hərbi xidmətlərə görə" medalı ilə təltif edilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb.

Prezident İlham Əliyev dekabrın 29-da dünya azərbaycanlılarını təbrik edərək bildirib ki, 2020-ci ilin bütün dünyada koronavirus pandemiyası ilə gərgin mübarizə şəraitində başa vurduğunu deyib: "Yaranmış vəziyyətdən minimum itkilərlə çıxmaq üçün Azərbaycan hökuməti ilk günlərdən ardıcıl tədbirlər həyata keçirmişdir."

Bu addımlar, habelə Azərbaycanın köməyə ehtiyacı olan dövlətlərə humanitar yardımları Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı tərəfindən yüksək qiymətləndirilmişdir. Prezident İlham Əliyev onu da vurğulayıb ki, Türkdillil Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının və 120 dövlətin təmsil olduğu Qoşulmama Hərəkatının sədri kimi Azərbaycanın təşəbbüsü ilə hər iki təsisatın COVID-19-a qarşı mübarizəyə həsr olunmuş videoformatda Zirvə görüşü baş tutmuşdur. "Cari ilin dekabr ayında Qoşulmama Hərəkatının sədri qismində Azərbaycanın təşəbbüsü əsasında və 150-dən artıq dövlətin dəstəklədiyi BMT Baş Assambleyasının koronavirusa qarşı dövlət və hökumət başçıları səviyyəsində Xüsusi Sessiyası keçirilmişdir. Bu, Azərbaycanın global proseslərdə fəal iştirakının, ölkəmizə olan hörmətin, beynəlxalq dəstəyin əyani göstəricisidir".

"Milli dövlətçilik tariximizdə və xalqımızın yaddaşında əbədi yaşayacaq şanlı Zəfər xalq-iqtidar birliyi, ordumuzun yüksək peşəkarlığı və gərgin siyasi-diplomatik fəaliyyət sayəsində əldə edilmişdir"

Prezident İlham Əliyev işğalçı Ermənistanın sentyabrın 27-də Azərbaycana qarşı təcavüzünə cavab olaraq Azərbaycan xalqı Vətən müharibəsinə qalxaraq birlik nümayiş etdirdiyini bildirib: "Ermənistanın danışıqlar prosesini sarsıdan təhrikçi açıqlamaları və əməlləri, iyul ayında dövlət sərhədinin Tovuz istiqamətində törətdiyi hərbi təxribat, qoşunlarını tēmas xəttinə cəmləndirməsi, terror əməllərini törətmək üçün diversiya qruplarını göndərməsi onun növbəti çirkin niyyətlərindən xəbər verirdi. Bu ilin sentyabr

ayında BMT Baş Assambleyasının 75-ci sessiyası zamanı beynəlxalq ictimaiyyət Ermənistanın yeni müharibəyə hazırlaşması barədə xəbərdar edilmişdir. Sentyabrın 27-də Ermənistanın ölkəmizə qarşı törətdiyi hərbi təcavüzə cavab olaraq Azərbaycan xalqı Vətən müharibəsinə qalxmışdır".

"Müzəffər Azərbaycan Ordusu hər anı qəhrəmanlıqlarla dolu 44 gün ərzində düşməni ağır məğlubiyyətə uğratmış və ölkəmizin ərazi bütövlüyünü bərpa etmişdir", - deyən Prezident İlham Əliyev bildirib ki, bu qələbə xalq-iqtidar birliyinin Şanlı Zəfər Qələbəsidir: "Milli dövlətçilik tariximizdə və xalqımızın yaddaşında əbədi yaşayacaq şanlı Zəfər xalq-iqtidar birliyi, ordumuzun yüksək peşəkarlığı və gərgin siyasi-diplomatik fəaliyyət sayəsində əldə edilmişdir."

Ordumuzun ərazi-ryelief baxımından son dərəcə mürəkkəb şəraitdə və qısa müddətdə həyata keçirdiyi "Dəmir yumruq" əməliyyatı dünya hərbi tarixinə düşərək aparıcı hərbi mərkəzlər və mütəxəssislər tərəfindən öyrənilir

"Azadlıq meydanında keçirilmiş möhtəşəm Zəfər paradı Azərbaycan dövlətinin siyasi, iqtisadi və hərbi qüdrətini, xalqımızın iradəsini, ordumuzun qələbə əzmini, əsgər və zabitlərimizin sarsılmaz döyüş ruhunu nümayiş etdirmişdir"

Prezident İlham Əliyev bildirib ki, dekabrın 10-da Azadlıq meydanında keçirilən Zəfər paradı Azərbaycan dövlətinin, xalqımızın iradəsini, ordumuzun əzmini, əsgər və zabitlərimizin igidliyini bir daha nümayiş etdirdiyini bildirib: "Dekabrın 10-da Bakının Azadlıq meydanında keçirilmiş möhtəşəm Zəfər paradı Azərbaycan dövlətinin siyasi, iqtisadi və hərbi qüdrətini, xalqımızın iradəsini, ordumuzun qələbə əzmini, əsgər və zabitlərimizin sarsılmaz döyüş ruhunu nümayiş etdirmişdir. Xalqımıza milli qürur və şərəf hissini, qələbə sevincini yasağan, üçrəngli bayrağımızı işğaldan azad olunmuş torpaqlarımızda, Qarabağın tacı olan müqəddəs Şuşada dalğalandıran müzəffər ordumuzun bütün şəxsi heyətinə bir daha dərin minnətdarlığımı bildirirəm. Şəhidlərimizin ölməz ruhu qarşısında baş əyərək onlara Allahdan rəhmət diləyir, yaralı hərbiçilərimizin tezliklə şəfa tapmasını arzulayıram". "Vətən müharibəsi zamanı Azərbaycan beynəlxalq informasiya məkanında öz

sözünü deyərək ölkəmizə qarşı aparılan dezinformasiya kampaniyalarının qarşısını almış, Ermənistanın vandalizmini və mülki insanlara qarşı terror siyasətini beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətinə çatdırmışdır", - deyən dövlət başçısı onu da bildirib ki, Ermənistanın işğalı və vəhşiliyi nəticəsində başdan-başda dağıdılmış doğma Qarabağımızı əminəm ki, biz ən qısa zamanda əsl cənnətə çevirəcəyik."

Qalib 2020-ci il xalqımızın yaddaşında...

2020-ci il qalib il kimi bir neçə gündən sonra 2021-ci ilə ayağı sayılı il deyəcək. Bəli, hər ili yola salanda dönüm arxaya baxanda Qarabağ həsrəti, nisgili heç nə ilə əvəz edilmirdi. Ancaq bu həsrətə, bu nisgile Prezidentimiz, Ali Baş Komandanımız İlham Əliyev "dəmir yumruq" siyasəti ilə su səpdi. 30 ilin həsrətinə 44 gün ərzində Qarabağ

Dövlət başçımızın dediyi kimi, 2020-ci il Müzəffər Azərbaycan Ordusu hər anı qəhrəmanlıqlarla dolu 44 gün ərzində düşməni ağır məğlubiyyətə uğratmış və ölkəmizin ərazi bütövlüyünü bərpa etmişdir. Bəli, 30 illik həsrətə son qoyulan Qarabağ Azərbaycandır! Zəfər Qələbəsi - "Mən hər bir azərbaycanlının Prezidenti olacağam", dediyi sözlərin bu gün sözde yox, reallığa çevrildiyinin şahidi olduq. 30 illik həsrətə 44 gün ərzində son qoymasının əsas amili - XALQ-IQTİDAR-ORDU birliyinin, Ali Baş Komandanımız İlham Əliyev cənablarının son 17 illik Prezidentlik fəaliyyəti müddətində ordumuza daima diqqət və qayğısının, dəmir yumruğunun nəticəsidir.

Dövlət başçımız İlham Əliyev 17 illik Prezidentlik fəaliyyətində ancaq və ancaq düşmən tapdağında olan torpaqlarımızın azad edilməsi ilə bağlı yüksək tribunallarda, verdiyi müsahibələrində qətiyyətlə çıxışları, söylədiyi hər söz, hər kəlməsi, Güclü Ordumuzun, Rəşadətli əsgərlərimizin və nəhayət, dövlət başçımızla xalqımızın bir olmağımız, 30 illik həsrətimizə son qoyulmağımız olub.

Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyev cənablarının dediyi kimi: "Azərbaycan indi o dövlət deyilki, onun maraqlarını kimsə kənara qoya bilməz". Bəli, bu gün Azərbaycan dövləti nə o dövlətdir, ordu da nə o ordu deyil. Məhz 44 gün ərzində mənfur düşmənin əksər texnikası məhv edildi, canlı qüvvəsinə ciddi zərbə vuruldu, or-

dusu darmadağın edildi, Azərbaycan əsgərləri onları iti qovan kimi qovdu: "Biz bu gün xalqımızın və dövlətimizin yeni tarixini yazırıq, şanlı tarixini yazırıq. Biz bu gün tarixi ədaləti bərpa edirik. Çünki Qarabağ torpağı bizim əzəli tarixi torpağımızdır. İndi biz göstərdik kim-kimdir. İti qovan kimi qovuruq onları! Azərbaycan əsgəri onları iti qovan kimi qovur! İşğal edilmiş torpaqlarda Azərbaycan bayrağı qaldırılır! Onların səngərlərində Azərbaycan əsgəri dayanır! Onların postları bizim əlimizdədir! Onların tanklarını biz sürürük! Onların digər silahlı texnikaları bizim əlimizdədir, yük maşınları bizim əlimizdədir! Biz xilaskar missiyamızı icra edirik və edəcəyik!"

Bəli, 2020-ci il sonda qələbəliklə başa çatdı. Şanlı tarixin yazılmasının əsas memarı - Ali Baş Komandan, QALIB SƏRKƏRDƏ İlham Əliyev cənablarının son 17 ildə yumruq siyasəti nəticəsində, Xalq-iqtidar birliyinin yumruq kimi Azərbaycan Prezidentinin ətrafında birləşməsidir və bu birlik bundan sonra da daha möhkəm olacaq. Çünki bu birlik dəmir yumruq siyasətinin memarı Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyev cənabları Qarabağ münaqişəsinə xalqımızın zəfəri ilə NİDA! qoydu.

Xoş xəbərləri xalqına özü birbaşa çatdıran Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev hər işğaldan azad olan torpaq müjdəsini səsləndirəndə "Qarabağ Azərbaycandır!" deyərək simvolik olaraq yumruğunu da qaldırdı. Bunun da məntiqli mənası odur ki, həmərəy olub bir yumruq kimi birləşib Qarabağı düşməndən azad etdik. Bu birliyin köməyinə həmərəylik gəldi. "Dəmir yumruq" həmərəylik gücümüzün simvoluna çevrildi. Həmərəylikdən gələn 30 illik haqq yolu dəmir yumruğa çevrilib düşmənin saxtalaşdırdığı illərin yalanını üzə çıxardı. Ədalətimizi həmərəylik gücü ilə bərpa etdi. Bir sözlə, 2020-ci il Həmərəylik bayramının haqqını verə bildik öz qələbəmizlə, yekdil birliyimizlə... Həmərəyliyimiz mübarək! Həmişə birlikdə olaq! Qarabağ Azərbaycandır!

RƏFİQƏ KAMALQIZI

Vətən Müharibəsi iştirakçılarının xidmətləri Prezident tərəfindən yüksək qiymətləndirilir

Vətən Müharibəsində iştirak etmiş hərbi qulluqçuların təltifləri

Statistika (9-30 dekabr)

83 "Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı" adı

33 "Zəfər" ordeni

"Qarabağ" ordeni	204	"Cəbrayılın azad olunmasına görə" medali	12 519
1-ci dərəcəli "Vətənə xidmətə görə" ordeni	3	"Füzulinin azad olunmasına görə" medali	13 953
2-ci dərəcəli "Vətənə xidmətə görə" ordeni	9	"Xocavəndin azad olunmasına görə" medali	7991
3-cü dərəcəli "Vətənə xidmətə görə" ordeni	331	"Zəngilanın azad olunmasına görə" medali	3549
3-cü dərəcəli "Rəşadət" ordeni	105	"Suqovuşanın azad olunmasına görə" medali	3572
"Azərbaycan Bayrağı" ordeni	288	"Qubadlının azad olunmasına görə" medali	9376
"Vətən uğrunda" medali	3598	"Şuşanın azad olunmasına görə" medali	4646
"İgidliyə görə" medali	622	"Kəlbəcərin azad olunmasına görə" medali	5203
"Döyüşdə fərqlənməyə görə" medali	1113	"Ağdamın azad olunmasına görə" medali	2267
"Casur döyüşçü" medali	5449	"Laçının azad olunmasına görə" medali	5775
		"Hərbi xidmətlərə görə" medali	1981

Ümumilikdə təltiflərin sayı 82 670

Heydər Əliyev Fondu 100 minədək ailəyə bayram sovgatı göndərüb

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın təşəbbüsü ilə aztəminatlı və digər həssas qruplardan olan ailələrə Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il bayramı münasibəti ilə sovgatlar paylanılıb. AZƏRTAC xəbər verir ki, Heydər Əliyev Fondunun və "Regional İnkişaf" İctimai Birliyinin həyata keçirdiyi aksiyaya respublika üzrə 100 minədək ailəni əhatə edir. Bura aztəminatlı ailələrlə yanaşı, sağlamliq imkanları məhdud uşaqlar, 5 və daha artıq uşaqlı, Ermənistanın hərbi təcavüzü zamanı dəymiş zərərli nəticəsində evlərini tərk edən ailələr daxildir.

respublika üzrə sosial yardım alan ailələrə Yeni il, Novruz və Ramazan bayramlarında sovgatlar çatdırılıb, sosial yardıma ehtiyacı olan minlərlə şəxs üçün bayram süfrələri təşkil edilib, hədiyyələr verilib. Eləcə də yeni növ koronavirus (COVID-19) pandemiyası ilə əlaqədar ölkədə elan olunmuş xüsusi karantin rejimi dövründə evdən çıxması qa-

ta keçirilir. "Regional İnkişaf" İctimai Birliyinin könnüllüləri aksiyanın həyata keçirilməsində yaxından iştirak edirlər.

Ərzaq məhsullarından ibarət sovgatların vətəndaşlara çatdırılması mövcud karantin rejiminin tələblərinə əməl olunmaqla, Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin dəstəyi ilə həyata

dağın edilən yaşı 65-dən yuxarı tənha yaşayan şəxslərə və "Biz birlikdə güclüyük" layihəsi çərçivəsində aztəminatlı ailələrə ərzaq payları çatdırılıb.

Azərbaycan Respublikası ərazilərinin işğaldan azad olunması zamanı hərbi əməliyyatlarda iştirak edərək igidlik və şücaət nümayiş etdirmiş, vəzifə borcunu ləyaqətlə və vicdanla, döyüş tapşırıqlarını uğurla yerinə yetirmiş Silahlı Qüvvələrimizin hərbi qulluqçuları Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin sərəncamları ilə "Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı" adı, müxtəlif orden və medallarla təltif olunurlar.

Bu təltiflər Vətən Müharibəsində iştirak edən hərbi qulluqçuların xidmətlərinin Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyev tərəfindən yüksək qiymətləndirilməsinin təsdiqidir. Bu, həm də hərbi vətənpərvərlik ruhunun yüksəldilməsi baxımından xüsusi əhəmiyyətə malikdir.

SİA xəbər verir ki, dekabrın 9-dan 30-dək dövlətimizin başçısının sərəncamları ilə 83 hərbi qulluqçu "Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı" adı, 33 nəfər "Zəfər" ordeni, 204 nəfər "Qarabağ" ordeni, 3 nəfər 1-ci dərəcəli "Vətənə xidmətə görə", 9 nəfər 2-ci dərəcəli "Vətənə xidmətə görə", 331 nəfər 3-cü dərəcəli "Vətənə xidmətə görə" ordenləri, 105

nəfər 3-cü dərəcəli "Rəşadət" ordeni, 288 nəfər "Azərbaycan Bayrağı" ordeni ilə təltif ediləblər. Həmçinin 3598 nəfər "Vətən uğrunda", 622 nəfər "İgidliyə görə", 1113 nəfər "Döyüşdə fərqlənməyə görə", 5449 nəfər "Casur döyüşçü", 12 519 nəfər "Cəbrayılın azad olunmasına görə", 13 953 nəfər "Füzulinin azad olunmasına görə", 7991 nəfər "Xocavəndin azad olunmasına görə", 3549 nəfər "Zəngilanın azad olunmasına görə", 3572 nəfər "Suqovuşanın azad olunmasına görə", 9376 nəfər "Qubadlının azad olunmasına görə", 4646 nəfər "Şuşanın azad olunmasına görə", 5203 nəfər "Kəlbəcərin azad olunmasına görə", 2267 nəfər "Ağdamın azad olunmasına görə", 5775 nəfər "Laçının azad olunmasına görə" medalları, 1981 nəfər isə "Hərbi xidmətlərə görə" medalı ilə təltif olunublar. Ümumilikdə təltiflərin sayı 82 670-dir.

Təltif olunanların tam əksəriyyəti sırası əsgərlər, müddətəndən artıq xidmət edən hərbi qulluqçular, gizirlər və kiçik zabitlərdir. Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin hərbi qulluqçularının təltif olunması davam etdiriləcək.

İsveçrəli jurnalist Andre Vidmer: Ermənilər işğal etdikləri Azərbaycan ərazilərini xarabalığa çeviriblər

Aİmanyanın "Neues Deutschland" qəzetində tanınmış isveçrəli jurnalist Andre Vidmerin müəllifi olduğu "Yandırılmış torpaq, yaralanmış ölkə" adlı məqalə dərc edilib. AZƏRTAC xəbər verir ki, jurnalist Azərbaycanın erməni işğalından azad edilmiş Füzuli rayonuna və Tərtər-Suqovuşan kəndinə səfərindən bəhs edir. Məqalədə boya-başa çatdığı əraziyə geri qayıdan Xalid Hümətovun təəssüratları da yer alıb.

Məqalənin girişində qeyd edilir ki, bir neçə həftə öncə müharibə başa çatdısa da, ötən əsrin 90-cı illərində ermənilərin işğal etdiyi ərazilərdən köçkün düşən azərbaycanlıların geri qayıdışı hələ vaxt alacaq.

Qeyd edilir ki, dekabr ayı olmasına baxmayaraq, Füzuli rayonu ərazisində intensiv döyüş əməliyyatlarının izlərini hər yerdə görmək mümkündür. Burada avtomobildən düşərək mütəlq diqqətli olmaq lazımdır, ətrafa çoxlu sayda istifadə edilmiş hərbi sursat səpələnib. 27 illik işğaldan sonra Füzuli şəhəri tamamilə dağıdılıb, ermənilərin şəhər kənarında inşa etdikləri hərbi baza yeganə tikili sayıla bilər.

Müəllif burada gedən döyüşlər barədə oxuculara məlumat verərək

bildirir ki, noyabrın 10-da 44 günlük ağır döyüşlərdən sonra başa çatan müharibə nəticəsində Azərbaycan Füzuli, Cəbrayıl, Zəngilan, Qubadlı rayonlarını, Şuşa şəhərini və bir sıra yaşayış məntəqələrini azad etdi. Dağlıq Qarabağ ətrafında ermənilərin işğal etdiyi yeddi rayonun əhalisinin 90 faizindən artığı azərbaycanlılardan ibarət olub və həmin ərazilərdən birinci müharibə zamanı yüz

minlərlə insan didərgin düşmüşdü. Əldə edilən razılaşma ilə Ağdam, Kəlbəcər və Laçın rayonları da Azərbaycana təhvil verildi. 44 günlük müharibə zamanı hər iki tərəfin verdiyi itkilərdən də bəhs edən A.Vidmer yazır ki, 1988-1994-cü illəri əhatə edən ilk müharibə zamanı Ermənistan Azərbaycanın beynəlxalq hüquqla tanınan ərazilərini işğal etdi və həmin müharibə 30 min

insanın həyatına son qoydu.

Müəllif daha sonra qeyd edir ki, Füzuli rayonu ilə yanaşı, böyük ərazilərin erməni qoşunları tərəfindən işğalı nəticəsində xarabalığa çevrildiyini görmək mümkündür. Ermənilərin noyabrın 20-də təhvil verdikləri Ağdam şəhərində də eyni mənzərə canlanır. Yerlə-yeksan edilən Ağdam şəhəri erməni işğalçılarına Dağlıq Qarabağda tikinti üçün bir növ daş karxanası və metal anbarı rolunu oynayıb. Məscidlər isə tövlə kimi istifadə edilərək təhqir olunub.

A.Vidmer məqaləsində daha sonra qeyd edir ki, Ağdamla yanaşı, bir çox başqa yerlər də acınacaqlı və xarabazar vəziyyətdədir: Füzuli, Cəbrayıl, Zəngilan, Qubadlı. Ayrı-ayrı ərazilərdə işğalçılar torpaqlardan aqrar təsərrüfat kimi istifadə ediblər. ANAMA ərazilərin minalardan təmizlənməsi üçün hələ xeyli işin görülməli olduğunu bildirir. Müəllif bir məqama da diqqəti çəkir ki, birinci müharibədən əvvəl əhalisinin 90 faizindən artığı azərbaycanlılardan ibarət olan Kəlbəcərdə ermənilər aktiv məskunlaşma həyata keçiriblər. Ateşkəs Bəyanatına əsasən noyabrın sonunda bu rayon Azərbaycana təhvil verilməli olanda ermənilər buradakı evləri yandırdılar.

Məqalədə 90-cı illərdə öz torpağından didərgin düşmüş Xalid Hümətovun fikirləri yer alıb. O, müharibədən öncəki həyatlarından bəhs edərək bildirir ki, münasibətdən öncə azərbaycanlılar və ermənilər dinc şəraitdə birlikdə yaşayıblar. O, 14 yaşında ailəsi ilə birlikdə Suqovuşanı tərk edərək Tərtər şəhərində məskunlaşmalı olub və müharibənin qızgın dövründə onların yaşadığı yer erməni artilleriyası tərəfindən dəfələrlə atəşə tutulub. Artıq müharibə arxada qalıb və X.Hümətov tezliklə Suqovuşandakı evinə geri qayıdacağı günü gözləyir: "Biz ailəlikcə buraya geri qayıtmaq istəyirik. Bizim uşaqlarımız bu torpağın həsrəti ilə böyüyüblər. Biz uşaqlarımıza bu torpaqlar haqqında danışmışıq. Biz öz ana yurdumuz haqqında elə danışırıq ki, elə bil nağıl deyirdik. Bu gün onlar görürlər ki, nağıllar da gerçəyə çevrilə bilər. Biz buraya geri qayıdacağıq və mənim övladlarım burada böyüyəcəklər. Çünki bura bizim torpağımızdır".

Məqalənin yekununda qeyd edilir ki, Azərbaycan hökuməti vaxtilə ermənilərin işğalı altında olan ərazilərin ölkənin digər bölgələri ilə bağlantılarının yaranması üçün sürətlə çalışır. Bunu Tərtər şəhəri ilə Suqovuşan arasında yolun inşası ilə bağlı görülən işlər də sübut edir. 27 il bir-biri ilə əlaqəsi kəsilən yaşayış məntəqələri yeni inşa edilən yollarla yenidən bir-biri ilə qovuşurlar.

Milli Məclisin payız sessiyası başa çatıb

Dekabrın 30-da Milli Məclisin cari ildə sonuncu plenar iclası keçirilib. AZƏRTAC xəbər verir ki, parlamentin sədri Sahibə Qafarova iclası açaraq gündəlikdə 7 məsələnin müzakirə olunacağını bildirib. Sədr qeyd edib ki, gündəliyin ilk 4 məsələsi üçüncü oxunuşda təqdim olunan qanun layihələridir. Birinci və ikinci məsələ mahiyyətə bir-birinə bağlıdır. Birinci məsələ "Müflisləşmə və iflas haqqında" Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə, ikinci məsələ isə Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihələridir.

İclasda hər iki məsələni iqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədr müavini Əli Məsimli təqdim edib. Bildirilib ki, hər iki sənəd barədə birinci və ikinci oxunuşlarda ətraflı məlumat verilib. Bu layihələrlə bağlı komitəyə heç bir irad və təklif daxil olmayıb. Qanun layihələri ayrı-ayrılıqda səsə qoyularaq üçüncü oxunuşda qəbul edilib.

Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında digər qanun layihəsini iqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Tahir Mirkişili nəzərə çatdırıb. Bildirilib ki, Məcəlləyə ediləcək dəyişiklik Vergi ödəməkdən azad edilmiş maddəsinə iki yeni maddənin əlavə olunması ilə bağlıdır. Birinci və ikinci oxunuşdan sonra keçən müddət ərzində qanunun mətninə hər hansı bir dəyişiklik daxil olmayıb. Qanun layihəsi üçüncü oxunuşda qəbul olunub.

Sonra komitə sədri Tahir Mirkişili "Dövlət borcu haqqında" Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə layihə ilə bağlı məlumatı diqqətə çatdırıb. Qeyd edilib ki, qanun layihəsi Təminat Fondu ilə dövlət büdcəsi arasında qarşılıqlı köçürmələrin mexanizmini özündə əks etdirir. Qanun layihəsi üçüncü oxunuşda qəbul olunub.

Sonra Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova diqqətə çatdırıb ki, gündəliyin beşinci məsələsi Azərbaycan Respublikasının Əfqanıstan İslam Respublikasında (Kabil şəhərində) səfirliyinin təsis edilməsi haqqında qanun layihəsidir. Spiker qeyd edib ki, "Normativ hüquqi aktlar haqqında" Konstitusiyaya qanununa uyğun olaraq, qanun layihəsi bir oxunuşda qəbul ediləcək.

Azərbaycan Respublikasının Əfqanıstan İslam Respublikasında (Kabil şəhərində) səfirliyinin təsis edilməsi haqqında qanun layihəsini beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin sədri Səməd Seyidov təqdim edib. Komitə sədri Azərbaycan Prezidentinin Əfqanıstanın ölkəmizdəki yeni təyin olunan səfirini qəbul edərkən söylədiyi fikirləri dilə gətirib. Prezident deyib: "Qardaş əfqan xalqına hər zaman - danışıqlar və işğal dövründə, müharibə zamanı və müharibədən sonra, qələbəmizi

qeyd etdiyimiz vaxtda yanımızda olmağına, bizi dəstəklədiyinə görə minnətdarlığımızı bildiririk". Qeyd edilib ki, bu gün Azərbaycanın Əfqanıstanla əlaqələri çox vacib və əhəmiyyətlidir.

Komitə sədri Siyavuş Novruzov, deputatlardan Fəzail Ağamalı, Qüdrət Həsənzadə, Aydın Mirzəzadə, Musa Qasımlı, Aqil Abbas, Mələhət İbrahimqızı çıxış edərək Azərbaycanla Əfqanıstan arasında sıx dostluq münasibətlərinin olduğunu, hər zaman bir-birini dəstəklədiyini bildirdilər. Müzakirələrdən sonra qanun layihəsi qəbul edilib.

Sonra gender bərabərliyinin təmin edilməsinə nəzarəti həyata keçirən icra hakimiyyəti orqanının illik məlumatı dinlənilib. Məlumatı təqdim edən Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova çıxışının əvvəlində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Müzəffər Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Vətən müharibəsində əldə edilən böyük Zəfər münasibətilə deputatları və xalqımızı ürəkdən təbrik edib.

Bahar Muradova məruzəsində qeyd edib ki, Azərbaycanda qadın-kəşi bərabərliyinin sosial-mədəni əsasları xalqımızın etnik və milli dəyərlərinə, adət-ənənəsinə söykənir. Bildirilib ki, cinsi mənsubiyyətə görə ayrı-seçkiliyin bütün formalarını aradan qaldırmaqla gender bərabərliyinin təmin edilməsi nəzərdə tutulan "Gender (kişi və qadınların) bərabərliyinin təminatları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun qəbul olunmasından keçən müddət ərzində bu məsələyə dövlət idarəçiliyində diqqət artırılıb, gender mədəniyyətinin təbliği sahəsində maarifləndirmə və məlumatlandırma tədbirləri geniş vüsət alıb.

Diqqətə çatdırılıb ki, ölkədə məşğulluğun, xüsusilə sahibkarlıq fəaliyyətinin dəstəklənməsi, gender bərabərliyinin qorunması istiqamətində Dövlət Komitəsi üzərinə düşən vəzifələri aidiyyəti dövlət orqanları ilə əməkdaşlıq şəraitində həyata keçirib. Komitə öz fəaliyyətində, həmçinin BMT-nin CEDAW komitəsində 2015-ci ildə ölkəmizin beşinci dövrü məruzəsinin dinlənilməsi nəticəsində 17 məsələyə dair

qəbul edilmiş rəy və tövsiyələrin, o cümlədən BMT-nin Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərini və digər beynəlxalq təşkilatların çağırışlarını nəzərə alıb.

Sənəddə əks olunan statistik göstəricilər Dövlət Statistika Komitəsinin və digər orqanların məlumatlarına, habelə Dövlət Komitəsinin qeyri-hökumət və beynəlxalq təşkilatlarla birgə həyata keçirdiyi araşdırmaların nəticələrinə əsaslanıb.

Qeyd edilib ki, ötən dövrdə normativ hüquqi bazanın təkmilləşdirilməsi və müasir tələblərə uyğunlaşdırılması üçün müvafiq işlər görüldü. Hər iki cins üçün de-yure bərabərliyin de-fakto təmin edilməsi üçün bir sıra mexanizmlər yaradılıb.

İnstitusional mexanizmlər sırasında ilk növbədə Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin, onun tabeliyində fəaliyyət göstərən Uşaq və Ailələrə Dəstək mərkəzlərini, gender məsələləri üzrə məsul şəxsləri, gender zorakılığı və uşaqlara qarşı zorakılıq üzrə monitorinq qruplarını, Qadın Resurs mərkəzlərini, Milli Məclisin ailə, qadın və uşaq məsələləri komitəsini göstərmək olar.

Gender bərabərliyinin təmin edilməsində dövlətin vəzifələrinin yerinə yetirilməsi sahəsində həyata keçirilən tədbirlər barədə danışan komitə sədri qeyd edib ki, bütün demokratik cəmiyyətlərdə olduğu kimi Azərbaycanda da dövlət cinsi mənsubiyyətə görə ayrı-seçkiliyin yolverilməzliyini təmin etmək üçün tədbirlər görür.

Dövlət Komitəsi tərəfindən aparılan araşdırmaların və daxil olan vətəndaş müraciətlərinin təhlili göstərir ki, əmək hüquqlarının təmin edilməsində cinsi mənsubiyyətə görə ayrı-seçkiliklə bağlı ən geniş yayılmış hallar özəl sektorda hamilə və himayəsində azyaşlı uşağı olan analarla əmək müqaviləsinə xitam verilməsi, işə qəbul zamanı əks cinsin nümayəndələrinə üstünlüyün verilməsi, işləyən analar üçün nəzərdə tutulmuş güzəştlərin nəzərə alınması ilə bağlı olub.

Qız uşaqlarının erkən evliliyə

məcbur edilməsi məsələsinə toxunan komitə sədri bildirib ki, son illər Prezident İlham Əliyevin uşaq və yeniyetmələrin inkişafına dair yürütdüyü siyasət, imzaladığı bir sıra fərman və sərəncamlar, hazırlanmış dövlət proqramları və fəaliyyət planlarında nəzərdə tutulan vəzifələrin icrası nəticəsində Azərbaycan gəncliyi hərtərəfli qayğı və diqqətlə əhatə olunub, bu sahədə nəzərə çarpan uğurlar əldə edilib.

Məruzədə bildirilib ki, gender bərabərliyinin təmin edilməsində dövlətin əsas vəzifələrindən biri dövlətin idarə olunmasında və qərarların qəbulunda bir cinsin üstünlüyünə yol verilməməsidir. Göstərilən səylər nəticəsində irəliləyişlər əldə olunub, qadınların təmsilçiliyi, ilk növbədə, qanunvericilik orqanında nəzərəcarpacaq dərəcə artıb. Milli Məclisin deputatları içərisində qadınların təmsilçiliyi 2005-ci ildə 13 nəfərdən 2020-ci ildə 22 nəfərədək artıb. Komitə sədrindən 2, Komitə sədrinin müavinləri içərisində isə 4-ü qadınlardır. Milli Məclisin sədri qadın seçilib.

Komitə sədri qeyd edib ki, icra hakimiyyəti orqanlarında da təmsilçilik qadınlar üçün yaxşılaşıb. 2017-ci ildə ölkənin ali icra hakimiyyəti orqanlarında Azərbaycan qadınları xanım Mehriban Əliyevanın Birinci vitse-prezident təyin olunmasından sonra tarixdə ilk dəfə ən yüksək səviyyədə təmsil olunublar. O cümlədən 1 qadın nazir, 3 qadın səfir, 1 qadın konsul qadın təyin olunub. Hazırda yerli icra hakimiyyətlərində 1 başçı, 76 icra hakimiyyəti başçısının müavini qadındır. Eyni zamanda, məhkəmə hakimiyyəti, yerli özünüidarəetmə orqanlarında da artım müşahidə olunmaqdadır.

Bahar Muradova çıxışında bəzi statistik rəqəmləri də diqqətə çatdırıb. Qeyd edilib ki, ölkədə 5 milyon iqtisadi fəal əhalinin 48,7 faizi və ya 2,5 milyonu qadın, 51,3 faizi və ya 2,6 milyon nəfəri kişilərdir. 2,1 milyon qeyri-fəal əhalinin 1,4 milyon nəfəri qadın (65,8 faiz), 733 min nəfəri isə kişidir (34,2 faiz). İqtisadi fəaliyyət növləri üzrə qadınların orta aylıq əməkhaqqı 335 manat, kişilərin

663 manatdır. İşsiz əhali arasında qadınların payı yüksək olsa da, işsizlik statusu alan kişilərin sayı çoxdur. İşsiz əhalinin yaş qrupları və cins üzrə bölgüsündə də qadınlar 42,6 faiz təşkil etməklə kişilərdən (57,4 faiz) geri qalıb.

Qeyd edilib ki, siyasi partiyalara, qeyri-hökumət təşkilatlarına və həmkarlar ittifaqlarına daxil olmaq kişi və qadınlar üçün eyni şərtlərlə açıq olmalı və onlar üçün bərabər imkanlar yaradılmalıdır. Hazırda ölkəmizdə 61 siyasi partiya fəaliyyət göstərir. Onlardan 2-nə qadınlar, 59-na isə kişilər rəhbərlik edir. Seçkililərin qadınları və rəhbər strukturlarında təmsil olunanların 23 faizi qadınlardır. Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasının təqdim etdiyi məlumata görə, 2019-cu ildə həmkarlar ittifaqları üzvlərinin sayında kişilər 52 faiz, qadınlar 48 faiz təşkil edib.

Çıxışının sonunda Bahar Muradova gender bərabərliyinin təmin edilməsi sahəsində boşluqların aradan qaldırılması və ölkəmizin üzərinə götürdüyü öhdəliklərin yerinə yetirilməsi məqsədi ilə bir sıra tədbirlərin həyata keçirilməsinin vacibliyini bildirərək təkliflərini diqqətə çatdırıb.

Parlamentin ailə, qadın və uşaq məsələləri komitəsinin sədri Hicran Hüseynova çıxışında Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarovanın uzun müddət AŞPA-nın aidiyyəti qurumuna rəhbərlik etdiyini, gender məsələləri ilə bağlı çıxışlarını, tövsiyələrini, habelə Azərbaycan həqiqətlərinin yüksək səviyyədə geniş ictimaiyyətə çatdırıldığını bildirib. Qeyd edib ki, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin məlumatına onun rəhbərlik etdiyi parlament komitəsində baxılıb. Diqqətə çatdırılıb ki, bütün dünya ölkələri qarşısında dayanan əsas məqsədlərdən biri cəmiyyətin inkişafında qadınların daha səmərəli fəaliyyəti üçün bərabər imkanların yaradılmasıdır. Bu tendensiya Azərbaycanın da həyata keçirdiyi siyasətə uyğundur.

Ardı Səh. 6

KİVDF islahatları - novatorluğa və növbəti uğurlara yol açan yaşıl işıq!

Müasir Azərbaycan mətbuatının şərəfli, tarixi və milli salnaməsi kifayət qədər mükəmməl meyarlara söykənir və bu reallığın məntiqi nəticəsidir ki, mətbuatımızın fəaliyyəti dünya miqyasında da özünəməxsus yerə və rola sahibdir. Çağdaş dövrümüzdə gerçəkləşən media çağırışları isə qarşıda növbəti yenilikləri ehtiva etməklə yanaşı, həm də müxtəlif ideyaların həyata keçirilməsinə zəmin yaratmaqdadır. Bu xüsusda, Prezident İlham Əliyevin ölkə mətbuatına verdiyi önəm və diqqət, jurnalistlərə qayğısı, habelə mətbuat işçilərini özünə ən yaxın köməkçi elan etməsi faktoru sübut edir ki, O, həqiqətən də jurnalistlərin dostu kimi tanınmaqda, dəyərləndirilməkdədir.

Vətəni, dövlətini sevən, bu müqəddəsiyə bağlı olan hər bir jurnalist Prezidentinin ətrafında sıx birləşməklə, ölkənin inkişafına, tərəqqisinə, xüsusilə aparılan media siyasətinə öz töhfəsini verməkdə davam edir. Eyni zamanda, mətbuat işçilərinin sosial-məişət həyatlarının yaxşılaşdırılmasından, təmin olunmasından başlayaraq digər çoxsaylı layihələrin gerçəkləşdirilməsinə qədər atılan addımların təməlinə də qeyd edilən meyarlar dayanmaqdadır.

KİVDF-nin ən kiçik əməkdaşından tutmuş rəhbərliyinə qədər jurnalistlərə göstərilən diqqət və ehtiram əslində alımadığımız, ya da unuduğumuz mükəmməl təsirini göstərməkdədir

Beləliklə, Azərbaycan mətbuatı yola saldıığımız 2020-ci ildə 145-ci ildönümünü qeyd etdi və bu dönmə ərzində Azərbaycan mediasının lokomotivi rolunu oynayan daha bir gerçəklik - Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondudur (KİVDF). Məhz Fondun yenilənməsi, eləcə də novatorluq missiyası çərçivəsində, həm də qısa müddətdə böyük nailiyyətlərə imza atması söz yox ki, biz jurnalistləri də sevindirirdi, ruhlandırdı. Məhz mətbuatımızın da son zamanlarda sürətli və müsbət dəyişikliklərə doğru irəliləməsi reallığının KİVDF-dən başladığını deyərsək, heç də yanlışdır. Bəs nədir bu yeniliklər və müasir media mühitinə sirayət edən həmin reallıqlar?

Etiraf edək ki, son zamanlar dövlət başçısı cənab İlham Əliyevin dövlət qurumlarından başlayaraq digər mühüm strukturlarda apardığı islahatlar öz uğurlu və müsbət nəticələrini göstərməkdədir. Kadrlar və fəaliyyət mexanizmlərindəki islahatlar fonunda ölkədə demək olar ki, köhnə nomenklaturaçılıq, bürokratik əngəllənmə vasitələri yox olmaqdadır. Xüsusilə, yazı müsabiqələrinin elan edilməsi məsələsindəki yeni nəfəs, yeni ab-hava mühiti isə qarşıdakı nailiyyətlərə açılan qapı, yanan yaşıl işıq olaraq qiymətləndirilir.

Uğurların davamlılığı şərti əslində görülən əməli işlərlə isbatlanmaqdadır

Məhz KİVDF kimi mühüm, eləcə də strateji qurumda da bu siyasət aparıldı və həmin siyasətin müsbət, sevindirici nəticələri ardıcıl nailiyyətləri, müvəffəqiyyətləri

ilə göz önündədir. Əvvəlki rəhbərlikdən, eləcə də kadrlardan fərqli olaraq, bu gün KİVDF-yə rəhbərlik edən Fondun direktoru cənab Əhməd İsmayılov ortaya qoyduğu iş prinsipi hər bir jurnalistin, media qurumunun necə deyər, ürəyindədir. Hətta bu qurumun saytında belə, nəzərlərə xoş ovqat, əhvalruhiyyə, əsl media mühiti bəxş edən yeniliklər göz oxşamaqdadır. KİVDF-nin ən kiçik əməkdaşından tutmuş rəhbərliyinə qədər jurnalistlərə göstərilən diqqət və ehtiram, əslində alımadığımız, ya da unuduğumuz mükəmməl təsirini göstərməkdədir. Uğurların davamlılığı şərti isə əslində görülən əməli işlərlə isbatlanmaqdadır.

Medianın inkişafına dəstək layihələri üzrə elektron informasiya bankı: uğurlar, layihələr, ortaya qoyulan real və mükəmməl iş prinsipi!

KİVDF-nin ilk uğur faktoru medianın inkişafına dəstək layihələri üzrə elektron informasiya bankının təqdim edilməsidir. Məhz informasiya bankının təqdim və fəaliyyəti özündə bir sıra əhəmiyyətli nüansları əks etdirir. Fondun saytında bu barədə vurğulanır: "Medianın inkişafına dəstək layihələri üzrə elektron informasiya bankı" dövlət və cəmiyyət üçün əhəmiyyət kəsb edən, habelə kütləvi informasiya vasitələrinin fəaliyyətinin təkmilləşməsinə nəzərdə tutan və inkişafını dəstəkləyən layihələrin elektron qaydada həyata keçirilməsini təmin etmək üçün yaradılıb".

Məhz həmin informasiyadan da bəlli olur ki, medianın inkişafına dəstək layihələri üzrə elektron informasiya bankı media subyektləri və nümayəndələri ilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondu arasında müsabiqələrə dair elektron informasiya mübadiləsinin təmin etməklə sürətli və operativ fəaliyyətin həyata keçirilməsinə zəmin hazırlayır, hebələ bu sahədə elektron informasiya mühitini mükəmməlliklə formalaşdırır. Artıq elan edilən müsabiqə və layihələrdə həmin iş prinsipi öz töhfələrini də verib. Məsələn, müsabiqələrin təşkili, müraciət üçün tələb edilən sənədlərin qəbulu, müraciətlərə baxılması və nəticələrin elan edilməsi prosesində səmərəlilik artıb, Fond tərəfindən həyata keçirilən layihələrin yerinə yetirilməsi və həmin layihələr üzrə hesabatlara təqdim edilməsi prosesi sadələşdirilib, informasiya mübadiləsi-

nin təminatının və etibarlılığının təmin edilməsi "Medianın inkişafına dəstək layihələri üzrə elektron informasiya bankı"nın digər əsas məqsədləri öz həllini tapıb.

Yalnız KİVDF-də kadr və struktur islahatları aparıldıqdan sonra bütün sünü əngəllər aradan qaldırıldı

Yeri gəlmişkən, daha əvvəllər KİVDF-nin elan etdiyi müsabiqələrində və layihələrində regionlarımızda fəaliyyət göstərən jurnalist-

Jurnalistlərin elmi və praktik cəhətdən təkmilləşdirilməsinə hesablanmış bu kimi tədbirlərin baş tutmasında bir sıra mövzulara toxunulmaqla yanaşı, həm də kibertəhlükəsizlik məsələləri barədə də fikir mübadilələri aparılıb. Əbəs deyil ki, belə təlimlərdən biri də məhz "Media-da kibertəhlükəsizlik" mövzusu- nu əhatə edib. Burada KİVDF ilə partnyorluq edən şirkətlərin, bir sıra dünyaca məşhur nüfuzlu media qurumlarının də rolunu qeyd etmək lazımdır.

lərimiz bir sıra bürokratik əngəllərlə qarşılaşır, iştiraklarını təmin etməkdə çətinliklər çəkir, hətta yarı yolda geri dönərək, ruhdan düşürdülər. Əlbəttə, belə bir vəziyyət media məkanımıza heç də xoş münasibət yaratmırdı. Yalnız KİVDF-də kadr və struktur islahatları aparıldıqdan sonra bütün bu kimi sünü əngəllər aradan qaldırıldı və artıq regiondakı həmkarlarımız da müsabiqə və layihələrə rahatlıqla qatılıb, qaliblər sırasında yer alırlar. Bu da söz yox ki, medianın inkişafına dəstək layihələri üzrə elektron informasiya bankının regionlarda fəaliyyət göstərən kütləvi informasiya vasitələrinə və jurnalistlərə verdiyi böyük töhfələrdən biridir.

KİVDF təlimləri: jurnalistlər elmi və praktik cəhətdən təkmilləşdirilir

KİVDF rəhbərliyinin ideyası və tövsiyələri əsasında Fond bir sıra təlimlər də reallaşdırıb ki, bu təlimlər media əməkdaşlarının gələcək fəaliyyətlərinə öz müsbət təsirlərini göstərir. Onu da nəzərə alarsaq ki, COVID-19 pandemiyası dünyanı öz təhlükəsi altında saxlayır və jurnalistlərin fəaliyyətlərinə də öz mənfi nəticələrini verir, bu zaman KİVDF-nin təlimlərinin onlayn qaydada keçirilməsi təşkilinin də yüksək səviyyədə həyata keçirildiyini qeyd edə bilərik.

edən jurnalistlər iştirak ediblər. Respublikanın regionlarında fəaliyyət göstərən media nümayəndələri də təşkil olunan təlimlərdə xüsusi fəallıqları ilə seçiliblər.

Jurnalistlərin sosial-məişət qayğıları KİVDF rəhbərliyinin daimi nəzarətindədir

Qeyd etdiyimiz kimi, KİVDF rəhbərliyi problemləri hətta ən kiçik detallara qədər təhlil edir, onların aradan qaldırılması üçün maksimum fəaliyyətini göstərir. Bu məqam isə hadisələrə doğru qiymət verməyi bacaran media adamları tərəfindən yüksək qiymətləndirilməkdədir. Məsələn, bir müddət əvvəl jurnalistlər üçün tikilmiş binaların sosial və s. vəziyyətlərinin yaxşılaşdırılması üçün əməli addımlar atıldı. O cümlədən, daha əvvəllər mövcud olan və mediada da işıqlandırılan məsələlər də öz həllini tapmaq üzrədir. Binaların həyətidə təhlükəsizlik kameeralarının sayı artırılıb, ictimai nəq-

KİVDF f i o y

Qəzet redaksiyalarına maliyyə yardımı...

Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondu qəzet redaksiyalarına maliyyə yardımının göstərilməsi üçün təşkil edilmiş müsabiqənin nəticələrini elan edir

liyyatdan istifadə edən jurnalistlərin gediş-gəlişlərini asanlaşdırmaqları üçün qurulan Baku-Kart sistemi, bankomat və qarşıda dayanacaq digər məsələlər də diqqətdə saxlanılmaqda davam edir.

KİVDF öz əməli, səmərəli fəaliyyətləri, ideyaları, təşəbbüs və uğurları ilə bu inamı, etibarını öz ətrafında kifayət qədər qazanıb, formalaşdırıb

Yeni fakt budur ki, KİVDF rəhbərliyi jurnalistləri narahat edən bir sıra məsələlərin həllində əlində olan bütün imkanlarından maksimum istifadə etməkdədir. Mənzillərin ödəniş haqlarının əvvəlki rəhbərlik tərəfindən yüksək miqdarda təyin olunması bir çox jurnalistlərin bu ödənişləri edə bilməməsinə öz mənfi təsirlərini göstərirdi. Artıq bu məsələ də öz həllini tapıb və qarşıda növbəti müsbət nəticələri gözləməyə dəyər. Çünki yenilənmə və öz işinin öhdəsindən layiqincə gələn KİVDF-nin direktoru Əhməd İsmayılov və Fondun əməkdaşları artıq öz əməli, səmərəli fəaliyyətləri, ideyaları, təşəbbüs və uğurları ilə bu inamı, etibarını öz ətrafında kifayət qədər qazanıb, formalaşdırıblar.

Sonda isə Azərbaycanın Zəfər və Qələbə, Qarabağımızın işğaldan azad olunması ilə bağlı təbrikimizlə yanaşı, biz qarşıdan gələn 2021-ci ildə KİVDF-yə daha böyük nailiyyətlərə, tərəqqiyə imza amasını arzu edirik, Azərbaycanın müstəqil və müasir media məkanında tətbiq edəcəyi iş prinsiplərinin geniş spektorda əhatəndirəcəyinə inandığımızı əminliklə vurğulayıyıq. Qarşıdan gələn Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Gününüz və yeni iliniz uğurlu olsun!

Rövşən RƏSULOĞ

Ermənistanda 2021-ci ilin dövlətin

Dekabrın 10-da Ermənistan parlamenti 2021-ci il üçün dövlətin büdcə layihəsini qəbul etmişdir. Layihənin qəbul edilməsi ilə bağlı müzakirələrdə iştirak edən 98 deputatdan 84-ü layihənin lehinə, 14-ü isə əleyhinə səs vermişdir. Bu o deməkdir ki, büdcə layihəsi 85.7% səsle qəbul edilmişdir. Müxalif "Çiçəklənən Ermənistan" fraksiyası səsvermədə iştirak etməmiş, "Parlaq Ermənistan" fraksiyası isə layihənin əleyhinə səs vermişdir. Büdcə layihəsində gözləniləndən daha yaxşı proqnozların yer almasına baxmayaraq Ermənistanda gələn il istər iqtisadi, istərsə də sosial baxımdan mövcud olacağı gözlənilən şəraiti və Ermənistanın maliyyə imkanlarını nəzərə alıqda bu proqnozlar ilə bağlı şübhələr yaranır. Ona görə də büdcə layihəsində yer almış proqnozları və onların reallaşdırılması imkanlarını nəzərdən keçirək.

Büdcə layihəsi

Qəbul edilmiş büdcə layihəsində yer alan proqnozlara əsasən 2021-ci ildə büdcə gəlirləri 2.87 milyard ABŞ dolları (bundan sonra dollar), büdcə xərcləri isə 3.52 milyard dollar həcmində olacaqdır. Belə olan halda 648 milyon dollar həcmində büdcə kəsri formalaşacaqdır (ÜDM-in 5.3%-i). 2021-ci ilin büdcə layihəsinin ilkin versiyası ilə müqayisədə qəbul edilmiş layihədə büdcə gəlirləri 144 milyon dollar azaldılmış, büdcə xərcləri isə 14 milyon dollara qədər artırılmışdır. Nəticədə, büdcə kəsrinin həcmi ilkin olaraq proqnozlaşdırılan 520 milyon dollardan (ÜDM-in 4.1%-i) 128 milyon dollar daha çox olacaqdır.

Büdcə layihəsində eyni zamanda növbəti il üçün iqtisadiyyatın artım proqnozu da yer almışdır. Proqnozlaşdırılan büdcə göstəricilərinin dəyişməsi nəticəsində iqtisadiyyatın artım proqnozu da yenilənmişdir. Büdcənin noyabrda müzakirə edilmiş ilkin versiyasında Ermənistan iqtisadiyyatının 2021-ci ildə 4.8% artacağı proqnozlaşdırılırsa da qəbul edilmiş edilmiş sonuncu layihədə bu rəqəm 3.2%-ə endirilmişdir. 2021-ci ildə inflyasiya səviyyəsinin isə 2.5%-5.5% aralığında dəyişəcəyi proqnozlaşdırılmışdır.

Büdcə layihəsinin parlamentdəki sonuncu müzakirəsi zamanı Ermənistanın maliyyə naziri qeyd etmişdir ki, ÜDM-in gələn il üçün proqnozlaşdırılan 3.2%-lik artımının əldə edilməsi üçün iqtisadi sahədə böyük səylərə və səmərəli fəaliyyətə ehtiyac vardır. Nazir eyni zamanda qeyd etmişdir ki, 2021-ci il üçün büdcə layihəsi qəbul edilmiş ümumi fiskal qaydalar əsasında hazırlansa da iqtisadi bərpa prosesinin nəvaxt başlayacağı və nə qədər davam edəcəyi məlum olmadığından proqnozlardan fərqli nəticələrin əldə edilməsi və fiskal qaydalardan kənarlaşmaların olması ehtimalları vardır.

Nazir bu fikirləri söyləməklə hökumətin özünün də layihədə yer almış proqnozlardan əmin olmadığı göstərməklə yanaşı fiskal qaydalardan kənarlaşma deməklə əsasən büdcə kəsrinin normadan artıq olmasını nəzərdə tutur. Artıq 2020-ci ildə büdcə kəsrinin normadan ar-

tiq səviyyəyə çatmasına hüquqi baxımdan imkan yaratmaq üçün Ermənistan hökuməti bununla bağlı müəyyən edilmiş limiti aradan qaldırmaq məcburiyyətində qalmışdı. Büdcə kəsri növbəti ildə də yüksək səviyyədə olarsa büdcə kəsrinin limitin artırılmasına və ya aradan qaldırılmasına ehtiyac yaranacaqdır. Bu isə o anlama gəlir ki, büdcə kəsri maliyyə təhlükəsizliyi baxımından riskli səviyyədə olacaqdır.

Hökumət nümayəndələri arasında əminsizliyin olmasına baxmayaraq onlar 2021-ci ildə fiskal konsolidasiya (büdcə kəsrinin azaldılması siyasəti) istiqamətində tədbirlərin həyata keçirilməsindən sonra büdcə kəsrinin ÜDM-in 5.3%-i səviyyəsində saxlaya biləcəklərini güman edirlər (2020-ci ilin sonuna bu göstəricinin 7.4% olacağı gözlənilir).

Fiskal konsolidasiya siyasətinin həyata keçirilməsi imkanları

Ermənistanda büdcə kəsrinin həcmi böyük olması və maliyyə təhlükəsizliyi ilə bağlı problemlər yaratması fiskal konsolidasiya siyasətinin həyata keçirilməsini zəruri edir. Ermənistanda iqtisadi vəziyyət ilə bağlı beynəlxalq maliyyə təşkilatları tərəfindən hazırlanan hesabatlarda da Ermənistanda fiskal konsolidasiya siyasətinin həyata keçirilməsinin vacib olduğu vurğulanır. Ona görə də Ermənistan hökuməti 2021-ci ildə bu istiqamətdə tədbirlərin görülməsinə bağlı fikirləri irəli sürür. Lakin, bu siyasətin həyata keçirilməsi üçün fiskal sahədə buna imkan yaradacaq manevr imkanları mövcud olmalıdır. Ermənistanda isə gələn il belə imkanların olacağına inanmaq çətinidir. Ümumiyyətlə, bu siyasətin həyata keçirilməsi üçün Ermənistan hökuməti iki vasitədən istifadə edə bilər:

Büdcə gəlirlərinin artırılması. Zəif iqtisadi aktivlik şəraitində büdcə gəlirlərinin artırılması çətinidir. Ona görə ki, iqtisadi aktivlik zəif olduqda büdcə gəlirlərinin formalaşmasında əsas rol oynayan vergi gəlirlərinin də həcmi aşağı düşür. Onu nəzərə alsaq ki, Azərbaycanın işğal edilmiş torpaqları azad etmə-

si Ermənistanda iqtisadi vəziyyəti gərginləşdirmişdir və bu vəziyyət gələn il də davam edəcəkdir o zaman vergi gəlirlərinin artacağına gözləmək olmaz. Bundan əlavə Ermənistanda fəaliyyət göstərən və böyük həcmdə vergi ödəyən şirkətlərin böyük hissəsi işğal edilmiş ərazilərdəki resursları talan etməklə məşğul idi və gəlirləri bu ehtiyatlar hesabına formalaşdı. Həmin resurslara çıxış imkanlarının azalması isə həmin şirkətlərin müflis olmasına və ya fəaliyyətlərinin əhəmiyyətli dərəcədə daralmasına səbəb olacaqdır. Belə olan halda vergi gəlirlərini artırmaq

qeyri-mümkündür. Ona görə də gələn il Ermənistan hökumətinin proqnozlaşdırdığı büdcə gəlirlərini belə toplaya biləcəyi sual altındadır.

Nümunə üçün Kelbəcər rayonunda yerləşən Söyüdlü Qızıl yatağını göstərmək olar. Belə ki, Azərbaycan Kelbəcər rayonunu işğaldan azad etdiyi üçün bu yataq Azərbaycanın nəzarətinə keçmişdir. Bu yataqda fəaliyyət göstərən Ermənistanın "GeoProMining" şirkəti isə Ermənistanda ən böyük vergi ödəyicilərindən biridir. Belə ki, bu şirkət 2020-ci ilin ilk 9 ayında dövlət büdcəsində 34 milyon dollar həcmində vergi ödəməklə Ermənistanda dördüncü ən böyük vergi ödəyicisi olmuşdur. Dördüncü ən böyük vergi ödəyicisinin fəaliyyətinin dayanması büdcə gəlirlərinin əsaslı şəkildə azalacağını deməyə imkan verir. Bundan başqa Ermənistanda onlarla şirkət öz fəaliyyətlərini işğal edilmiş torpaqlardakı resurslar, xüsusilə də qiymətli metallar hesabına qeyri-qanuni şəkildə həyata keçirir. Bu şirkətlərin də vergi ödəmə bilməməsi büdcə gəlirlərinin azalmasına şərait yaradacaqdır.

Belə bir vəziyyətdə Ermənistan hökumətinin gələn il üçün büdcə gəlirlərinin həcmi 2020-ci il ilə müqayisədə 391 milyon dollar çox proqnozlaşdırması onu göstərir ki, verilmiş proqnoz reallığı əks etdirmir. Ermənistan iqtisadiyyatında böyük paya sahib olan mədən sənayesi sahəsində fəaliyyət göstərən şirkətlərin işğal edilmiş torpaqlardakı xammaldan məhrum olması büdcə gəlirlərinin azalmasına əsaslı şəkildə təsir edəcəkdir. Gələn il üçün büdcə gəlirlərinin artırılması daha çox pandemiyanın aradan qalxacağı və iqtisadi aktivliyin bərpa ediləcəyi ilə əlaqələndirilir.

Lakin, Ermənistanda iqtisadi bərpa prosesinin gələn il nə zaman başlayacağı məlum deyil və bu böyük ehtimal ilk yarımdan tez olmayacaqdır. Hətta başlasa belə bu proses sürətlə getməyəcəkdir. İkinci Qarabağ Müharibəsinin Ermənistanda yaratmış olduğu iqtisadi və sosial problemlər bərpa prosesinin əsaslı şəkildə ləngiməsinə səbəb olacaqdır. Digər tərəfdən isə Ermənistanın xarici borc cəlb etmək imkanlarının məhdud olması və əlavə borclanmanın yarada biləcəyi maliyyə problemləri borc hesabına inkişaf edən iqtisadiyyat üçün sürətlə bərpa imkanları yaratmayacaqdır.

İstəmə belə onun büdcə xərclərini artırmaq imkanları azdır.

Ermənistan hökumətinin büdcə xərclərini artırmaq imkanının olmaması və eyni zamanda büdcə kəsrinin azaldılması üçün büdcə xərclərini azalda bilməməsi onu büdcə xərclərini mümkün ən yüksək səviyyədə saxlamağa məcbur edir. Cari il ilə müqayisədə büdcə xərclərinin gələn il 75 milyon dollar çox olacağı proqnozlaşdırılır. Gələn il Ermənistanda kəskin iqtisadi və sosial problemlərin mövcud olacağı şəraitdə hökumətin büdcə xərclərini cəmi 75 milyon dollar artırmaq imkanına malik olması Ermənistan hökumətinin çıxılmaz vəziyyətdə qaldığını göstərir. Ona görə də deyə bilərik ki, büdcə vəsaitləri hesabına Ermənistan hökuməti dəymiş böyük zərərli aradan qaldıra bilməyəcəkdir və bu da iqtisadi vəziyyətin daha da gərginləşməsinə imkan yaradacaqdır.

Ermənistanda istər büdcə gəlirlərinin artırılması, istərsə də büdcə xərclərinin azaldılması imkanlarının olmaması onu deməyə əsas verir ki, gələn il hökumətin fiksəl konsolidasiya siyasətini həyata keçirmək imkanları məhdud olacaqdır. Ona görə də ehtimal etmək olar ki, hökumət fiskal konsolidasiya siyasətini həyata keçirməklə büdcə kəsrinin ÜDM-in 5.3%-i səviyyəsində saxlayacağına ümid etdiyi üçün bu siyasətin həyata keçirilmədiyi şəraitdə bu göstərici daha yüksək olacaqdır. Belə olduğu halda isə Ermənistan hökuməti yenə xarici borc cəlb etmək məcburiyyətində qalacaqdır.

Büdcə kəsrinin maliyyələşdirilməsi vasitələri

Büdcə kəsrinin maliyyələşdirilməsi gələn il Ermənistan üçün əsas problemlərdən biri olacaqdır. Ona görə də bu problemin aradan qaldırılması üçün fiskal konsolidasiya siyasətindən istifadə ilə yanaşı hökumət nümayəndələri tərəfindən başqa vasitələrin istifadəsi ilə bağlı da təkliflər irəli sürülmüşdür. Belə ki, 2021-ci il üçün qəbul edilmiş büdcə layihəsi barədə danışan Ermənistanın yeni iqtisadiyyat naziri qeyd etmişdir ki, büdcə kəsrinin maliyyələşdirilməsi üçün üç vasitədən istifadə edilə bilər: daxili və ya xarici borc, dövlət mülklərinin özəlləşdirilməsi, kəmiyyət asanlaşdırılması (quantitative easing). Bu vasitələrin tətbiqi imkanlarını nəzərdən keçirək.

Borc cəlb edilməsi. Xarici borcun cəlb edilməsi bu istiqamətdə Ermənistan hökuməti tərəfindən ən çox istifadə edilən vasitə olmuşdur. Bunun nəticəsidir ki, Ermənistanın xarici borcu sürətlə artmışdır və bu ilin sonuna ÜDM-in 67%-ə çatacağı gözlənilir. Lakin, istər dövlət borcu təhlükəli səviyyəyə çatdığından, istər beynəlxalq reytingləri pisləşdiyindən, istərsə də pandemiya ilə əlaqədar xarici borc cəlb etmək imkanları azaldığından böyük həcmdə xarici borcun cəlb edilməsi Ermənistan üçün çətinidir. La-

Heç bir sosial program ixtisar edilmədi

Pandemiya dövründə də iqtisadi islahatlar dərinləşdi, əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi prioritet oldu

Bu il dünyanın və ölkəmizin gündəmini koronavirus təhlükəsi zəbt edib. COVID-19 insanların həyatını təhdid etməklə yanaşı, dünya ölkələrinin iqtisadiyyatının bütün istiqamətlərdə durğunluğuna səbəb oldu. Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev koronavirus infeksiyasına qarşı mübarizə tədbirlərinə başlananda iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cabbarovun qəbul edərəkən bu kimi məqamlara xüsusi diqqət yönəldərək bildirmişdir ki, pandemiya bütün dünyanın iqtisadi inkişafına böyük zərbə vurub.

Artıq dünyanın aparıcı maliyyə qurumları açıq bəyan edirlər ki, pandemiya nəticəsində yaşana biləcək böhran 2008-2009-cu illərin böhranından daha da ağır olacaq: "Buna baxmayaraq, bu ilin dövlət büdcəsinin icrası ilə bağlı bir daha demək istəyirəm ki, heç bir problem olmamalıdır. İlk növbədə, bütün sosial öhdəliklər tam yerinə yetirilməlidir, bütün sosial infrastruktur layihələrinin icrası təmin edilməlidir. Eyni zamanda, bir daha büdcə xərclərinə baxmaq lazımdır və təcili olmayan layihələr təxirə salına bilər. Əlbəttə ki, bu layihələrin həyata keçirilməsi, yaxud da ki, əksinə, təxirə salınması məsələlərinə baxdıqda məşğulluq məsələlərinə də mütləq baxmalıyıq. Çünki dövlət xətti ilə həyata keçirilən investisiya layihələri, eyni zamanda, məşğulluğu təmin edir və əhalisi artan Azərbaycan üçün məşğulluq məsələsi, əlbəttə ki, ön plandadır."

Son illərdə Azərbaycanda əhalinin sosial təminatı ilə bağlı dünyanın çox nadir ölkələrində rast gəlinən kompleks tədbirlər həyata keçirilir. Sosial sahə daim prioritet sahə olub. Təsədüfi deyil ki, ötən il müstəqillik dövründə ən geniş sosial paket təqdim olundu və uğurla icra edildi. Bu sosial paketin əhatə dairəsi çox geniş idi. 4 milyon 200 min insan dövlət tərəfindən sosial paketlə təmin edildi. Sosial paketdə minimum əmək-

haqqının təxminən 2 dəfə, minimum pensiyanın 70 faizdən çox qaldırılması məsələləri var idi. Minimum pensiyanın alıcılıq qabiliyyətinə görə bu gün Azərbaycan MDB məkanında lider dövlətdir. Müavinətlər qaldırıldı. Problemlə kreditlərlə bağlı məsələ öz həllini tapdı. 2020-ci ilin əvvəlindən bu meyillər daha da gücləndi. Minimum əməkhaqqı və orta əməkhaqqının, orta pensiyanın artırılması məlumdur. Yanvar-aprel aylarının sosial-iqtisadi göstəricilərində artım müşahidə edilmişdi, sonrakı aylarda pandemiya öz təsirini az da olsa göstərdi.

Əvvəldə də qeyd etdiyimiz kimi, bu il üçün pandemiya dövrünü yaşadığımız və pandemiyaya cavabımız çoxşaxəli olmuşdur. O cümlədən sosial təminatla bağlı çox ciddi, operativ və məqsəd hesablanmış addımlar atılmışdır. Dövlət sektorunda fəaliyyət göstərən 900 min insanın əməkhaqqı tam ödənilirdi, özəl sektorda təxminən 700 min insanın əməkhaqqının əhəmiyyətli hissəsi dövlət tərəfindən ödənilirdi. Nəzərə alsaq ki, bu sektorda fəaliyyət göstərən insanlar işsiz qalmışdılar, işsiz vətəndaşların, aztəminatlı təbəqənin, o cümlədən qeyri-formal məşğulluqda fəaliyyət göstərən insanların sosial təminatı təşkil edildi, hər birinə 190 manat vəsait ayrıldı. Birinci mərhələdə bu kateqoriyadan olan insanların sayı 600 min idi. Bu iş-

lərin hamısı əlbəttə ki, böyük maliyyə resursları tələb edir. Buna ünvanlı sosial yardım proqramını əlavə etsək, bu proqramla əhatə olunan insanların sayı kəskin artırdı.

Eyni zamanda, ödənişli ictimai iş yerlərinin - 90 min iş yerinin açılması nəzərdə tutulmuşdu. Özünüməşğulluq proqramında 12 min insan əhatə olunur. Bu proqramın bir hissəsi Dünya Bankı ilə birlikdə icra edilir. Bir sözlə, Azərbaycanda maliyyə sabitliyini qorumaq üçün bütün lazımi tədbirlər görüldü.

Pandemiyanın alovlanan dövründə bir dənə də olsun sosial proqramın ixtisar edilməyəcəyi bildirildiyi təqdirdə, növbəti mərhələlərdə atılacaq addımları təsəvvür etmək çətin deyildi. Eyni zamanda, sosial infrastruktur layihələrinin heç biri ixtisar olunmayıb. Ona görə bu sahəyə göstərilən diqqət və əməli-praktiki addımlar bir daha dövlətimizin sosial siyasətinin mahiyyətini göstərir. Bir daha təsdiq olunur ki, həyata keçirilən siyasətin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşı dayanır.

Bugünkü realıqlar onu da deməyə əsas verir ki, cənab İlham Əliyevin 2003-cü ildən "iqtisadi artım qeyri-neft sektorunun hesabına olmalıdır" tələbinə uyğun olaraq bu istiqamətdə atılan addımlar Azərbaycanın hər bir iqtisadi və maliyyə böhranından az itki ilə çıxmasına geniş imkanlar açır.

Qeyd etdiyimiz kimi, dünya ölkələrinin iqtisadiyyatında durğunluğun geniş vüsət aldığı bir dövrdə dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin 19 mart 2020-ci il tarixli Sərəncamı əsasında 20 fəaliyyət sahəsini, 4 sektoru və 10 yardım proqramını özündə əks etdirən Tədbirlər Planı həyata keçirilməyə başladı.

Azərbaycan ən böyük iqtisadi dəstək proqramını icra etmək pandemiyanın iqtisadiyyata mənfi təsirini minimuma endirəcək, makroiqtisadi sabitliyi qoruyacaq, vətəndaşların sosial müdafiəsini təmin edəcək paket hazırladı. Bu yardım proqramı ölkəmizin iqtisadi və sosial gücünün təqdimatı kimi də dəyərləndirildi. İqtisadiyyatın düzgün əsaslar üzərində quran Azərbaycan neft sektoru ilə yanaşı, qeyri-neft sektorunun da inkişafına xüsusi diqqət göstərilməklə həm iqtisadi, həm də maliyyə imkanlarının genişləndirilməsi stimullaşdırdı. Eyni zamanda, neft gəlirlərinin idarə olunmasına şəffafıq prinsipinin yüksək səviyyədə qorunması ölkəmizin hərtərəfli inkişafına geniş imkanlar yaradan sosial-iqtisadi layihələrin icrasını sürətləndirdi. Qeyd edək ki, son 17 ildə ölkə iqtisadiyyatına yatırılan investisiyaların həcmi 270 milyard dollara yaxındır. Valyuta ehtiyatlarımız 52 milyard dollar təşkil edir. Yoxsulluq həddi 49 faizdən 4,8 faizə enib. Təbii ki, bu uğurlar dövlətimizin uğurlu, təkmil sosial-iqtisadi islahatlarının nəticəsidir. Hakimiyyətin hər üç icra, qanunvericilik və məhkəmə-hüquq sistemində həyata keçirilən təkmilləşmə, yeniləşmə, dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin hər bir dövlət məmurundan öz işinə daha məsuliyyətlə yanaşma çağırışı, bu və ya digər rayonların icra hakimiyyəti başçıları, dövlət strukturlarının rəhbərləri ilə görüşlərində qarşıya qoyduğu vəzifələr Azərbaycanın davamlı inkişafını şərtləndirən əsas amillərdir.

Sosial baxımdan həssas qrupa aid ailələrin üzvü olan tələbələrin təhsil haqqı dövlət tərəfindən ödənilməsi və sair kimi məsələlər bir daha bu reallığı ortaya qoydu ki, vətəndaş amili dövlət siyasətinin əsasını təşkil edir. Ən əsası "güclü dövlət, yüksək rifah" prinsipi hansı vəziyyətdən asılı olmayaraq öz aktuallığını qoruyur. "Bu il bir daha biz öz sosial məsuliyyətimizi nümayiş etdiririk. Biz vətəndaşların rifah halının düşməməsi istiqamətində əməli addımlar atırıq və hesab edirəm ki, bu sahədə də birincilik göstəririk" söyləyən cənab İlham Əliyev bu layihələrin 2020-ci ildə də uğurla davam edəcəyinə əminliyi ifadə etmişdir.

Qısa təhlil əsasında belə ümumiləşdirmələr apara bilərik ki, ölkəmizdə həyata keçirilən inkişaf strategiyasının başlıca məqsədləri davamlı və yüksək iqtisadi artıma, sosial rifaha nail olmaqdır. Bunun üçün iqtisadiyyatın şaxələndirilməsinin sürətləndirilməsi, qeyri-neft sektorunun yüksək inkişaf təmininin təmin edilməsi, sahibkarlığın dəstəklənməsi, vətəndaşların gündəlik rahat həyatı üçün lazım olan bütün infrastrukturun yaradılması, o cümlədən səhiyyə, təhsil, mədəniyyət, gənclər və idman, əhalinin sosial müdafiəsi sahələrində keyfiyyətli xidmət göstərilməsi kimi başlıca fəaliyyət istiqamətləri reallaşdırılır, genişmiqyaslı işlər görülür. Prezident İlham Əliyevin sosial islahatlar proqramının əsas hədəfi dövlət sosial xidmətlərinin innovativ yanaşmalarla əsaslanan modern, çevik mexanizmlər üzərində qurulması, xidmətlərdə sosial ədalət, şəffafıq, ünvanlılıq və bərabərlik prinsiplərinin təmin edilməsidir. Dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin Fərmanı əsasında Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində DOST Agentliyinin, həmçinin bu günə qədər 3 DOST mərkəzinin yaradılması məhz bu məqsədə xidmət edir. DOST layihəsi Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın təşəbbüsünün nəticəsidir.

Cari ildə Prezident İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əliyevanın iştirakı ilə 3 sayılı DOST mərkəzinin açılışı sosial sahədə görülən işlərin, aparılan islahatların əyani təzahürüdür. Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın sosial xidmət sahəsində əldə etdiyi yenilik-

lərdən, DOST mərkəzlərinin fəaliyyəti fonunda şəffafıqın təmin edilməsindən, vətəndaş məmnunluğunun artmasından geniş bəhs edərək bildirir ki, vətəndaşların bəyənmə əmsalı yüksəkdir. Burada tətbiq olunan innovasiyalar gələcəyə baxışımızla tam uzlaşır. Çünki innovativ inkişaf həyata keçirilən siyasətin əsas istiqamətlərindən biridir. DOST mərkəzləri məhz bu innovasiyalar əsasında fəaliyyət göstərir və gələcəkdə bu istiqamətdə əlavə addımların atılması da nəzərdə tutulur. Bir sözlə, DOST sosial təminat sahəsində böyük yenilikdir. Azərbaycanın bu sahədə də təcrübəsi nümunədir.

2019-2025-ci illərdə 31 DOST mərkəzinin istifadəyə verilməsindən nəzərdə tutulması Azərbaycanın yeniliklərə imza atan dövlət kimi mövqeyini daha da möhkəmləndirəcək. "ASAN xidmət", ABAD, DOST kimi sosial layihələrin davamlı olacağı şübhəsizdir. İqtisadi tərəqqi, artan maliyyə imkanlarımız güclü sosial siyasətlə müşayiət olunur.

Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev daim çıxışlarında bildirir ki, biz xalq üçün çalışırıq, qururuq, yaradıırıq, ölkəmizi gücləndiririk. Biz istəyirik ki, Azərbaycan güdrətli dövlətə çevrilsin. Dövlətimiz nə qədər güclü olsa, insanlar da özlerini o qədər rahat hiss edəcək, təhlükəsizlik şəraitində yaşayacaqlar.

Pandemiya dövründə Azərbaycan təcrübəsinin dünyada təqdir olunması da inkişaf modelimizin nümunəliyindən irəli gəlir. Prezident İlham Əliyevin vurğuladığı kimi, bu müddətdə Azərbaycan yalnız ölkə daxilində deyil, beynəlxalq səviyyədə də davamlı tədbirlərin keçirilməsinə nail olub. Ölkə Prezidentinin təşəbbüsü ilə Türk Şurasının və Qoşulmama Hərəkatının videoformatda Zirvə görüşləri, BMT Baş Assambleyasının xüsusi sessiyasının keçirilməsi Azərbaycanın birlik, həmrəylik çağırışlarını əməldə təsdiqlədiyinə sübutdur. Azərbaycan bu günə qədər 30-dan artıq ölkəyə yardım göstərmişdir.

Uğurlarımız bu əminliyi səsləndirməyə əsas verir ki, Azərbaycan koronavirus pandemiyasından az itki ilə çıxacaq, postpandemiya dövründə yeni inkişaf modeli ilə dayanıqlı inkişaf təmin ediləcək, əhalinin sosial müdafiəsi daha da gücləndiriləcək, ölkəmiz uğurlu sosial dövlət imicinə yeni-yeni əlavələr edəcək.

Yeganə Əliyeva

Sərhədçilər qaçaqmalçıları bu dəfə dənizdə yaxaladılar

Dövlət Sərhəd Xidməti tərəfindən dəniz sərhədlərinin etibarlı mühafizəsi, Xəzər dənizinin Azərbaycan Respublikasına mənsub bölməsində rejim qaydalarına nəzarətin gücləndirilməsi və qaçaqmalçılığa qarşı mübarizə üzrə zəruri tədbirlər davam etdirilməkdədir. Dövlət Sərhəd Xidmətinin Mətbuat Mərkəzindən SİA-ya verilən məlumata görə, 29 dekabr tarixində Xəzər dənizinin cənub istiqamətində dövlət sərhədinin mühafizəsi üzrə xidməti təşkil edən sərhəd gözetçi gəmisi tərəfindən Neftçala rayonunun Həsənabad kəndi istiqamətində 2 üzmə vasitəsi müşahidə olunmuş, təninnmə üçün zəruri tədbirlər həyata keçirilərək hər birində 2 nəfər heyət üzvü olan "Bayda" tipli üzmə vasitələri olmaları müəyyən edilmişdir.

Sərhəd gözetçi gəmisinin "Dayan" komandasına tabe olmayan şəxslər üzmə vasitəsinin sürətini artıraraq ərazidən şərqi doğru uzaqlaşmağa cəhd etmiş,

Həmin gün sərhəd gözetçi gəmisi tərəfindən Neftçala rayonunun Şirvanlı kəndi istiqamətində sutkanın qaranlıq vaxtı 3 ədəd kiçik həcmli üzmə vasitəsi aşkar

olunmuşdur. Sərhəd gözetçi gəmisinin "Dayan" komandasına tabe olmayaraq sürəti artırmaqla cənub-şərqi doğru ərazidən uzaqlaşan üzmə vasitələri təqib edilmiş, hərəkət zamanı həmin üzmə vasitələrindən dənizə qutuya bənzər əşyaların atılması müşahidə olunmuşdur.

Qeyri-qanuni olaraq baydalarda rejim sularına çıxmış şəxslərin Neftçala şəhər sakinləri 1982-ci il təvəllüdü İsayev Taleh Tahir oğlu, 1977-ci il təvəllüdü İsayev Rahim Tahir oğlu, Neftçala rayonunun Bankə qəsəbəsinin sakinləri 1977-ci il təvəllüdü Nağıyev Sulduz Ayaz oğlu və 1977-ci il təvəllüdü Əliyev Xəyyam Bəxtiyar oğlu olmaları müəyyən edilmişdir.

Qaranlıq hava şəraitində dənizə atılmış əşyaların axtarışı üçün digər sərhəd gözetçi gəmisi cəlb olunmuş, təqibi davam etdirilən kiçik həcmli üzmə vasitələri cənub-şərqi istiqamətində Azərbaycan

can Respublikasının ərazi sularını tərk edərək müşahidədən itmişlər. Naməlum əşyaların atıldığı

deniz sahəsinə baxış nəticəsində 60 qutu aşkarlanmış, qutuların içərisində 5916 blok, hər blokda

10 ədəd olmaqla 59160 ədəd müxtəlif növ siqaret olduğu müəyyən edilmişdir.

Bununla yanaşı Xəzər dənizinin cənub istiqamətində İran İslam Respublikasından qaçaqmalçılıq yolu ilə Azərbaycan Respublikasına narkotik vasitələrin keçirilməsinin qarşısı alınmış, dəniz istiqamətləndirici nişanına bağlanmış 1 ədəd selofan torbanın içərisində ümumi çəkisi 745 qram narkotik vasitəyə (515 qram marijuanaya, 230 qram heroinə) oxşar maddə aşkar edilərək götürülmüşdür. Qeyd edilən bütün faktlar üzrə əməliyyat-istintaq tədbirləri davam etdirilir.

"İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə 163 müxtəlif növ faydalı qazıntı yatağı var"

"Dəfələrlə vurğuladığımız kimi işğaldan azad olunmuş ərazilərdə ölkənin iqtisadi potensialı üçün əhəmiyyətli olan 163 müxtəlif növ faydalı qazıntı yatağı vardır. Bu yataqların hər biri Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafında böyük rola sahib olacaqlar".? Bunu SİA-ya açıqlamasında SOCAR əməkdaşı, iqtisadçı ekspert Eldəniz Əmirov deyib. Ekspert bildirib ki, hətta burdakı civə tullantıları belə gəlir gətirmək potensialına malikdir. Belə ki, hələ işğaldan azad edilməmiş ərazilərimizdə ötən ildən başlayaraq "AzerGold" QSC "Çovdar" yatağından çıxarılan filizin tərkibində qızıl və gümüşlə yanaşı, əldə edilən tullantı civənin ixracına başlayıb.

E.Əmirovun dediyinə görə, istehsalat nəticəsində yaranan civənin satışı məqsədilə ilk olaraq yerli bazar araşdırılmış və Sinqapurun "Asia Mercury" şirkəti ilə müqavilə imzalanmışdır. Nəticədə "AzerGold" QSC Çovdar filiz emalı sahəsində istehsalat prosesi zamanı tullantı qismində yaranan 163 kiloqram həcmində civə partiyasını Sinqapura uğurla ixrac edərək, həm

ətraf mühitin mühafizəsinə öz töhfəsini vermiş, həm də 40 000 manata yaxın məbləğdə mənfəət əldə etmiş oldu. Başqa sözlə tullantı civənin hər kiloqramından bütün xərclər çıxıldıqdan sonra 34,4 manat mənfəət əldə edilir. Faydalı qazıntı yataqlarının tullantısı belə gəlir gətirdiyini nəzərə alsaq, böyük qızıl və digər yataqlar gətirə biləcəyi faydanı təsəvvür etmək çətin de-

yil: "İndi təsəvvür edin ki bizim orada 5 qızıl, 7 civə, 2 mis, 1 qurğuşun və sink, 1 daş kömür, 6 gəc, 4 vermikulit, 1 soda istehsalı üçün xammal, 12 əlvan və bəzək daşları, 10 mişar daşı, 21 üzlük daşı, 9 gil, 20 sement xammalı, 8 müxtəlif növ tikinti daşları, 6 əhəng xammalı, 10 qum-çinqil, 4 tikinti qumu, 1 perlit, 8 pemza-vulkan külü, 16 yeraltı şirin su və 11 mineral su yatağımız var. Milyon tonlarla qurğuşun, yüz tonlarla qızıl, 10 milyon tonlarla sink və s. ehtiyatların həcmi düşündükdə buranın iqtisadi potensialını anlamaq olur.

Bir əlavə edim ki, işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə olan faydalı qazıntı yataqlarının Azərbaycan iqtisadiyyatına gətirəcəyi fayda haqqında danışarkən, onun dəyər ifadəsində gətirdiyi fayda ilə kifayətlənmək olmaz. Belə ki, bu yataqlar, bu sərvətlər həm də o ərazilərdə məskunlaşacaq insanların iş yerlərinin beşiyi deməkdir, əsas deməkdir. Çünki, vətənin hər yeri gözəl olsa belə insanlar üçün ən vacibi iqtisadi maraqdır. İnsanları dağlara köçürüb orda? "bir təhər yaşa" demək olmaz. Onları orda saxlayan iqtisadi maraqlar kimi çıxış edən əsas səbəblərdən biri də bu yataqlar olacaq. Vətəndaşların o torpaqlara ikinci dərəcəli bağlılığını təmin edən bu 163 yatağın hər biri pay sahibi olacaq".

İqtisadçı vurğulayıb ki, bu faydalı qazıntı yataqları o torpaqlara xarici investisiya cəlbinin əsas şərti, xarici ölkə maraqlarının özəyi olacaqdır. Buna görə də qeyd etdiyim kimi bu 163 yatağın ölkə iqtisadiyyatına verəcək ikinci dərəcəli faydalar, heç də birinci dərəcəli faydadan (dəyər ifadəsində olan iqtisadi potensial) geri qalmır.

Qaqik Sarukyan: "Paşinyan sənin qatarın getdi..."

Qaqik Sarukyan və Nikol Paşinyan arasında dünən Milli Məclisdə baş tutan və üç dəqiqə davam edən görüşün müstəsna təfərrüatları yayılıb. SİA Ermənistan məxsus armenianreport.com saytında yayımlanan məlumata istinadən xəbər verir ki, bu barədə Mediaport Telegram kanalı informasiya yayıb.

İnformasiyaya görə, əvvəlcə Qaqik Sarukyan Nikolun əlini sıxmayıb, onunla əl-ələ görüşməyib və bundan sonra Paşinyan açıq-aşkar depressiyaya düşüb. Koronavirusedən sağalmış Sarukyan, bu hərəkətini bir də yoluxmamaq üçün etdiyi ilə izah edərək bir daha erməni baş naziri Kinayeli şəkilə təhqir edib.

Paşinyanın, Sarukyanın konstitusiyaya düzəlişləri planına nə üçün qoşulmağa razı olacağı sualına Sarukyan, "Paşinyan, sənin qatarın artıq getdi və sən bundan xəbərin də yoxdur", deyə cavab verib. Sonda qarıya tərəf yönələn Sarukyan, "əgər xilas olmaq istəyirsənsə, istefa ver", deyə erməni baş nazirine tövsiyyə verib.

İnam Hacıyev

Ermənistan cəmiyyəti indi və əvvəllər Yerevanda hakimiyyətdə olan qüvvələrin danışdığı yalanların, verilən boş vədlərin acı nəticələrindən əziyyət çəkir. Saxta düşüncələrə, düşmənliyə, kinə, nifrətə əsaslanan ermənilik ideyası mövcud olduqca, yaxud bu ideyanı daşdıqca etnik qrup kimi ermənilərin həyatı faciəli keçəcək. İndi onlar belə həyat yaşayırlar. Bu ölkədə baş verənlərdən belə görünür ki, kimsə vaxtilə ermənilərə Azərbaycan torpaqlarını vəd edib. İndi onlar həmin torpaqlardan qovulanda etiraz edirlər. Bəziləri də işğal etdikləri və indi güc yolu ilə tərki etməyə məcbur olduqları Azərbaycan torpaqlarını ermənilərin ərazisi sayır. Elə Ermənistandakı ictimai-siyasi vəziyyəti gərginləşdirən də budur.

Erməni hərbiçisi Azərbaycan torpaqlarını niyə işğal edib? Kim onları bu cinayətə təhrik edib? Hazırda Avropada, Rusiyada ermənilərin işğalçılığını, onların bütün qanunlara, o cümlədən beynəlxalq hüquqazidd addımlarını dəstəkləyənlər ucbatından bu etnos öz faciəsini yaşayır. Ermənilərin məğrur, ləyaqətli yaşamasına mane olurlar. Son günlər Belçika parlamentinin Aşağı Palatası, Fransa Senatının atdığı üzdənirəq addımlar bunu təsdiqləyir. Məhz belə qüvvələr Ermənistanın və ermənilərin məsuliyyətsiz davranmalarına rəvac verir. Fransa və Belçikada erməniləri guya müdafiə edənlər, əslində, onlara qəbir qazır. Azərbaycan Ordusu 44 günlük döyüşdə ermənilərə və onların Qərbdəki dəstəkçilərinə bunu sübut etdi.

Dekabrın 19-dan 21-dək Ermənistanda 44 günlük döyüşlərdə zərərsizləşdirilən işğalçı hərbiçilər üçün matəm elan edilib.

Dekabrın 19-da hərbiçilərin basdırıldığı qəbiristanlıqda keçirilən mərasimdə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan və komandası ilə müxalifət arasında toqquşmalar olub. Müxalifət ölənlərini qohumlarının arxasında gizləndirərək özlərini daha canıyanan erməni kimi göstərməyə çalışıb. Onların şüarları isə dəyişməyib: "Nikola istefa!", "Nikol satqın!", "Nikol, Ermənistandan get!".

Ermənistanda Paşinyana alternativ olaraq göstərilən siyasi qüvvələr daha çox əli qanlı olanlardır. Onların əli təkə Qarabağda azərbaycanlıların qanına deyil, həm də 1998, 2008-ci illərdə ermənilərin qanına bulaşmış. Başqa sözlə, bir dəfə istifadə edilmiş siyasiləri yenidən dövrüyə buraxıblar. Onlar N.Paşinyana qarşı bu ilin əvvəlindən açıq şəkildə çıxış edir, onun istefasını istəyirlər.

Bu baxımdan Ermənistandakı mövcud müxalifətin yeni ideyası, demək olar ki, yoxdur. Onlar problemləri daha çox Rusiyaya axsalanaraq Kremlin iştirakı ilə həll etmək niyyətindədirlər. Bu yaxınlarda Ermənistanın keçmiş prezidenti Robert Köçəryan Moskvaya 3 günlük səfər edib.

Xatırladaq ki, 2008-ci ilin fevral ayında Ermənistanda prezident seçkiləri keçirilib. O vaxt Mərkəzi Seçki Komissiyası namizədlərdən biri olan və hakimiyyətin dəstəklədiyi Serj Sarqsyanın 52,8 faiz səs topladığını və qalib gəldiyini elan edib. Digər namizəd - Ermənistanın ilk prezidenti Levon Ter-Petrosyan seçkidə saxtakarlıq olduğunu elan edib və

nəticələri tanımayıb.

Seçkilərin nəticələrinin saxtalaşdırılmasına etiraz olaraq martın 1-2-də ölkədə geniş aksiyalar keçirilib. Hakimiyyət mitinqin da

ğıldılması üçün güc tətbiq edib. Ordu və polisin açdığı atəş nəticəsində 10 nəfər ölüb, xeyli insan yaralanıb. Bu hadisələri törədənler indiyədək cəzalandırılmayıblar.

Nikol Paşinyan Ermənistanın baş naziri oldandan sonra 2008-ci ilin 1-2 mart hadisələrinə görə cinayət işi təzələnilib. O vaxtkı prezident R.Köçəryan məsələ ilə bağlı 2018-ci il iyulun 27-də həbs olunmuşdu.

2020-ci il iyunun 18-də məhkəmə 4 mln. ABŞ dolları girov qarşılığında R.Köçəryanın zəminə buraxılması barədə qərar qəbul etmişdi. Başqa sözlərlə, bərsində başlayan cinayət işi xətm olunmayan keçmiş prezidentin Moskvaya səfəri yuxarıda qeyd etdiyimizi təsdiqləyir.

Ondan bir müddət əvvəl isə indi müxalifətin baş nazir postuna vahid namizədi sayılan Vazgen Manukyan da Moskvada səfərdə olmuşdu.

Belə ehtimal etmək olar ki, Köçəryan və Manukyan Rusiyada gələcək siyasi hakimiyyətlə bağlı yenidən testdən keçiriləblər.

Paşinyanın tərəfdarları ilə əleyhdarları arasında ilk dəfə dekabrın 19-da "Yerablur" hərbi qəbiristanlığında hökumət tərəfindən keçirilən matəm yürüşündə toqquşma olub. Müxalifət Nikolunu buqarlığa buraxmaq istəməyib. Ancaq polis vəziyyətə nəzarət edib.

Ermənistanda real vəziyyət: aciz hakimiyyət, çaşqın cəmiyyət

Dekabrın 21-də Sünik vilayətində bir qrup müxalifət nümayəndəsi Paşinyanı bölgəyə buraxmağa cəhd göstərib. Hökumət başçısının bölgənin Gorus və Qafan şəhərlərinə səfərinin qarşısını almaq mümkün olsa da, Paşinyanın vilayətə səfərini ümumilikdə baş tutmuş saymaq olar.

Noyabrın 10-da Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev, Rusiya Prezidenti Vladimir Putin və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan arasında atəşkəslə bağlı imzalanan bəyanatın 9-cu maddəsində Süniklə bağlı maddədə bildirilib: "Bölgədəki bütün iqtisadi və nəqliyyat əlaqələri bərpa edilir. Ermənistan Respublikası vətəndaşların, nəqliyyat vasitələrinin və yüklərin hər iki istiqamətdə maneəsiz hərəkətinin təşkili məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının qərb rayonları və Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında nəqliyyat əlaqəsinin təhlükəsizliyinə zəmanət verir. Nəqliyyat əlaqəsi üzrə nəzarəti Rusiyanın Federal Təhlükəsizlik Xidmətinin Sərhəd Xidmətinin orqanları həyata keçirir".

Bu maddəyə uyğun olaraq Azərbaycana təhvil veriləcək yüksəkliklərdən nəzarət ediləcək Qafan rayonunda olan yaşayış məntəqələri bunlardır: Kaxnut (Novruzlu), Davit-Bek (Zeyvə), Ujanis (Ucanis), Eqvard (Yeğvard), Aqarak (Əkərək), Diçmayri (Aşağı Qaraçimen), Syunik (Sünik), Çaka-

ten (Çakaten), Şikaox (Şixovuz), Nerkin Hand, Tsav (Tsab), Gexanuş, Qafan şəhəri.

Köçəryan, Sarqsyanyan, Manukyan, Vanesyan, Sarukyan və daha 12 siyasi partiya liderinin başçılıq etdiyi müxalifət hesab edir ki, bu, türklərin Qafan şəhərinə daxil olmasına şərait yaradacaq: "Onlar əvvəl 86 km uzaqlıqda idi, indi isə Qafanın 8 kilometrliyində olacaqlar. Sizin xəritənizə görə Zəngəzurda təhlükəsiz bir qarış yer qalmadı".

Müxalifət bununla həm də Paşinyanın Ermənistan üzrə hərəkətini məhdudlaşdırmağa çalışır.

Sünikə gələn Paşinyan sakinlərlə görüşdə Azərbaycanla Ermənistan sərhədindəki vəziyyəti izah edib: "Gorus-Qafan yolu Ermənistan və Azərbaycanın sovet sərhədindən keçir. Hazırda orada Ermənistan sərhəd qoşunları yerləşir. Rusiya sərhədçiləri də yolun təhlükəsizliyinin təminində iştirak edəcəklər".

Onun sözlərinə görə, bütün bunlar münafişinin yenidən başlamaması və gələcəkdə gərginliyin qarşısının alınması üçün edilir. O, sakinləri qalmaqla salmamağa çağırıb. Paşinyan iki ölkə arasında demarkasiyanın GPS sisteminin göstəricilərinə uyğun aparıldığını da vurğulayıb.

Qeyd edək ki, Sünik vilayəti (Zəngəzur) Ermənistanın cənubunda yerləşir. Bu ərazi Azərbaycanın Naxçıvan və Qarabağ bölgələri, Zəngilan və Qubadlı rayonları, habelə Cənubi Azərbaycanın Qaradağ mahalı ilə əhatə olunub. Vilayətin mərkəzi şəhəri Qafandır. Gorus, Mehri, Sisian, Qacaran, Aqarak, Dəstərt vilayətin başlıca şəhər və rayonları sayılır. Qədimlərdən ta 1920-ci illərədək bölgə Zəngəzur adlanıb. Ərazidəki türk mənşəli adlar erməniləşdiriləndə Zəngəzur mahalının adı da dəyişdirilib.

Beləliklə, Ermənistanda müxalifət sayılan köhnə, işlənmiş siyasi qüvvələrin əsas hədəfi bütün vasitələrdən istifadə edərək Paşinyanı hakimiyyətdən uzaqlaşdırmaqdır. Onlar bunun üçün bütün yollardan yararlanırlar. Əvvəllər keçmiş hakimiyyətə (indiki müxalifətə) işləyən KİV-in çoxu hazırda hökumətə müxalifət mövqeyindən çıxış edir. Belə ehtimal etmək olar ki, Nikol Paşinyan hökuməti onların maliyyələşməsinə yardım etməyib. Ona görə də məşhur KİV də hazırda daha çox hökumətə qarşı olan düşmənin mövqeyini işıqlandırmıqla müxalifətə keçib.

2016-cı ilin aprel döyüşlərini uduzan, Xocalıda soyqırımı törədən, Ermənistan ordusunun milyonlarını mənimsəyən keçmiş müdafiə naziri Seyran Ohanyan və ertafındakı generalar, o cümlədən Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının keçmiş baş katibi, bərsində 2008-ci ilin mart hadisələrinə görə cinayət işi başlanan Yuri Xaçaturov da Nikol Paşinyanın istefasını tələb edir.

Beləliklə, baş verənlər hələ ki nə erməniləri, nə də onların başbirlənlərini dəyişməyib. Çünki ermənilik dəyişməyib. Bu, ideya yalnız qul xidməti göstərmək üçün yarənib. Belələri başqasının torpaqlarını işğal istiqamətində fəaliyyət göstərmək, həmin torpaqlardan qovulanda isə şüven qoparmaq, dünyadan yardım istəməklə ləyaqət hissini itirib. Ləyaqətsizlik, yalan və oğurluqdan bütün belələr törəyir. Ermənilik bu etnosun baş bəlası, bölgədə maraqları olan güclər üçün isə Qafqazın təhlükəsizliyinin təhdidi üçün alətdir. Qarabağdakı 44 günlük müharibədən sonra Ermənistan cəmiyyəti çaşqın vəziyyətdədir - nə hakimiyyəti bilinir, nə də müxalifəti. Mövcud iqtidar problemləri həll etməkdə aciz, müxalifət isə ideyasızdır. Bu ölkədə ümidi yenə xarici amildə görürlər.

Sadraddin İsmayılov
Newtimes.az

Son vaxtlar istehlak bazarında baş verənlər əhalini narahat etməkdədir. Qiymətlərin artmasına baxmayaraq, ərzaq məhsullarının keyfiyyəti aşağı düşür. Ölkənin ticarət mərkəzlərin satılan ərzaqların çoxunun mənşəyi, tərkibi, istifadə müddəti haqda sənədləri yoxdur. Belə məhsullardan biri də əksər yeməklərin hazırlanmasında və insan orqanizmində əvəzəlməz nemət olan yağdır.

Dağ olmayan yağ...

Ölkənin istehlak bazarını saxta yağlar bürüyüb, əhali qida terroru ilə üzbaşüz qalıb, nəzarət və cəzalandırma isə sıfır səviyyəsindədir

Bu yazıda qiymət artımından daha çox, ondan da dəhşətli bir bəlaya- saxta və keyfiyyətsiz yağların istehlakçılara sırımması probleminə toxunmağa çalışacağıq. Şəkilə gördüyünüz yağlar 2-3 manat civarında satılır və üzərinə 82,5 faizlik olduğu qeyd olunub. Foto Bakı şəhəri, 20-ci sahədə yerləşən "Araz market"-də çəkilib. Burada vitrində hətta 1,7 manata satılan duzlu yağlar da var ki, bunların qida yağları olmadığı dəqiq surətdə məlumdur, amma nə yağları olduğu məlum deyil.

Bir neçə gün əvvəl redaksiya əməkdaşlarımızdan biri mağazadan aldığı "kərə" yağını tavada eritmək istəyərkən, maraqlı bir vəziyyət yaranıb- tavadakı yağ əriyib havaya uşub, yerində isə bir xörək qaşığı qədər qara maye və evdən bir gün ərzində çəkilməyən dəhşətli qoxu qalıb. Əməkdaşımız satışda olan bu cür yağlardan bu sahəyə cavabdeh olan dövlət məmurlarının istifadə etməsi ehtimalını sıfıra bərabər hesab edir.

"Təbii yağ tapmaq artıq müşkül məsələyə çevrilib"

Beləliklə, hamımıza məlumdur ki, gündəlik qida rasionumuzun mühüm elementlərindən biri də yağdır. Amma hamımıza məlum deyil ki, biz orqanizminizə lazım olan təbii yağları qəbul edə bilirikmi.

"Sağlam Cəmiyyət" İctimai Birliyinin sədr müavini, sosioloq Leyla İsmayılovanın fikrincə, hər bir insan gün ərzində ən azı 50 qram yağ qəbul etməlidir: "Bu şərtlə ki, həmin yağ keyfiyyətli olsun. Yəni, tərkibi təmiz, təbii komponentlərlə zəngin və standartlara cavab verən olsun. Çünki orqanizmin tələb etdiyi vitamin və mineralların bir qismi yağdan alınır. Ancaq təbii yağ tapmaq artıq müşkül məsələyə çevrilib. Mağazalardakı keyfiyyətsiz və tərkibi zərərli maddələrlə zəngin yağlar orqanizmdə bir sıra problemlərin yaranmasına səbəb olur.

Mağazalarda hər hansı açıq şəkildə satılan yağın istifadə müddətini və keyfiyyət sertifikatını soruşsanız, sizə üzərində göstərilən istifadə müddəti bitməmiş bir yağ qutusu göstərəcəklər ki, bax, vitrindəki açıq yağları bu qutudan çıxarmış, sənədlər isə müdriyyətdə olur, müdriyyət isə burda yoxdur".

Sosioloq istehlakçıların açıq şəkildə aldadıldığını deyir: "İş o yere gəlib çatıb ki, bəzi mağazalarda qiyməti 2-3 manat göstərilən "kərə" yağları satılır və bu yağların üzərinə çox vaxt "Moskva" və ya "Rusiya" yazılır. Ən adi məntiqə əsaslanaraq məlum olar ki, həmin qiymət bu məhsulun Rusiyadan idxalına çəkilən xərçi güclə ödəyər. Bəs bu yağ nədən düzəldilib və haradan gətirilir?"

Bir şey məlumdur ki, haradan gətirildiyinə və nədən düzəldiyinə baxmayaraq bu, nəinki kərə yağları deyil, ümumiyyətlə, heç yeyinti yağları belə deyil. Çox təəssüf ki, əksər vətəndaşlarımız qiyməti 2-5 manat aralığında olan ucuz və şübhəli yağabənzər məhsulu alıb

veyirlər. Belə məhsulların təhlükəli xəstəliklərə gətirib çıxardığını söyləməyə ehtiyac yoxdur. Həkimlərin də dediyi kimi son vaxtlar sürətlə artan xəstəliklərin əsas səbəblərindən biri də məhz belə məhsullardır".

"Mağazalarda satılan yağ deyil, naməlum kimyəvi maddədir"

"Altay" Sosial-iqtisadi Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, qida təhlükəsizliyi üzrə ekspert Elçin Bayramının sözlərinə görə, ölkənin əmtəə bazarının yağ seqmentində ciddi problemlər var və kərə yağları adı ilə əhaliyə satılan yağların əksər hissəsinin tərkibi orqanizmə üçün zərərli: "Satışda "kərə yağları" adı ilə təklif olunan məhsulların əksəriyyətinin əslində kərə yağları ilə heç bir əlaqəsi yoxdur. Bu yağların çoxu naməlum heyvanların iç yağı, piylər və bitkilərdən, palma yağından, müxtəlif spredlərdən və mənşəyi bilinməyən kimyəvi maddələrdən hazırlanır. Bunların tərkibinə isə əhalini aldatmaq üçün kərə yağının dadını və qoxusunu verən xüsusi maddələr qatılır. Bu isə orqanizmdə ciddi problemlər yaradır".

Eksert deyir ki, Yeni Zelandiya yağı adı altında satılan tünd sarı rəngli yağın keyfiyyətsiz və şübhəli tərkibə malik olmasını sübut etməyə ehtiyac belə yoxdur: "Çünki nə heyvani yağlar, nə də bitki yağları heç vaxt tünd sarı rəngdə olmur. Demək kərə yağları adı altında naməlum kimyəvi maddə satılır. Eyni sözlər duzlu yağlara da aiddir. 2 manata qarğıdalı və ya günəbaxan yağı istehlal edib satışa çıxarmaq hətta nəzəri cəhətdən də mümkün deyil".

ASAM rəhbərinin fikrincə, saxta və təhlükəli yağlar təkə xaricdən idxal olunmur, həm də ölkədə istehlal olunur: "Şübhə yoxdur ki, ölkədə də saxta yağ və digər süd məhsulları istehlal edən sexlər var və burada adətən gizli şəkildə saxta məhsullar istehlal olunur və satışa buraxılır. Belə yağların istehlalında spredlər və yarımtekniki yağ olan palma yağı ilə yanaşı quru süddən də geniş istifadə olunur ki, bu da sağlamlıq üçün təhlükəlidir".

Qaldı ki, bu yağların istehlal və satış xərclərinə, burada da şübhəli məqamlar var. Əsil yağın hazırlanması xərçi, yeni, təbii və təmiz şəraitdə onun real maya dəyəri indiki satış qiymətindən ən azı 3-4 dəfə çox olar. Demək bu yağlar tam saxta və təhlükəli məhsuldur və qidalanma üçün deyil. Təəssüf ki, bunu Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinə heç cür başa sala bilmirik".

Saxta yağlar orqanizmdə hansı xəstəliklər törədir?

Əksər mütəxəssislər mədə-bağırsaq pozğunluğunun əsas səbəblərindən biri kimi keyfiyyətsiz yağları göstərir. Mədə-bağırsaq həkimi Eldar Sultanovun dediyinə görə, keyfiyyətsiz yağdan istifadə həzm və mədə-bağırsaq sisteminin pozulmasına, ishalın və digər təhlükəli xəstəliklərin əmələ gəlməsinə səbəb olur. Eldar həkimin sözlərinə görə, bu cür yağdan istifadə edəndə orqanizmdə olan xolesterolin və ağır kimyəvi maddələrin miqdarı artmağa başlayır ki, bu da xərçəng, şəkər, ürək-qandamar və mədə bağırsaq xəstəlikləri başda olmaqla bir sıra xəstəliklərin yaranmasına şərait yaradır.

Həkim həmçinin bildirir ki, yağ alan zaman diqqətli olmaq lazımdır. Çünki istehlak bazarında satılan yağların əksəriyyəti keyfiyyətsizdir və onların tərkibində insan sağlamlığı üçün zərərli olan çoxsaylı maddələr var. Bu yağlardan istifadə zamanı isə onlar orqanizmə daxil olaraq zəhərlənmənin baş verməsinə səbəb olur.

Həkimin dediyinə görə zəhərlənmələr 2 cür olur. Təz zəhərlənmə və tədrici zəhərlənmə. "Daha qorxululu tədrici zəhərlənmədir. Çünki bu zaman orqanizmdə gədən proses gizli inkişaf edir və bundan xəbər tutduqda artıq gec olur. Bəziləri deyir ki, bəs keyfiyyətsiz dediyiniz məhsulları yeyirik, heç nə olmur. Bu çox yanlış fikirdir. Çox vaxt insanlar ağır və sağalmaz xəstəliklərə düşər olduqda, bunun nədən baş verdiyinin fərqinə varmırlar. Yəni, əsl səbəbini öyrənmirlər və həkimdən tələb edirlər ki, onları sağaltsın. Uzun illər ərzində zəhərlənmiş orqanizmi, sıradan çıxmış daxili orqanları biz necə bərpa edə bilərik? Buna görə də vətəndaşlarımız qidalanmalarına ciddi fikir verməlidirlər. Əks təqdirdə sonra daha ciddi problemlərlə qarşılaşa bilərlər"-deyə həkim vurğuladı.

Bu sahəyə cavabdeh olan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi istehlak bazarına nəzarət edə bilmir, ya da etmək istəmir, hərdən keçirilən yoxlamalar zamanı bəzi məhsulları aşkar edilib satışdan çıxarılsa da, bu ümumi satışda olan qida məhsullarının heç 0,0001 faizini belə təşkil etmir. Halbuki, alıcılar satışda olan qida məhsullarının azı 80 faizinin təbii olmadığını, hətta zərərli və təhlükəli olduğuna əmindirlər. Lakin QTA-ya güvənmək lazım olub-olmadığına əmin deyillər.

Lalə Mehralı

Qəzet 1991-ci il
yanvarın 11-dən çıxır

31 dekabr

Son 17 ilin ən uğursuz "Barselona"sı

İspaniya La Liqasının 16-cı turunda "Eybar"la qarşılaşan "Barselona" xal itirməklə (1:1) son 17 ilin uğursuz göstəricisi təkrarlayıb. Qol.az xəbər verir ki, 15 oyunda 25 xal toplayan kataloniyalı turnir cədvəlinin 6-cı pilləsində qərarlaşıb. Bu, son 17 ilin ən uğursuz göstəricisidir. Komanda axırncı dəfə 2003/04 mövsümündə Frank Raykardın rəhbərliyi altında keçirdiyi 14 görüşdə 20 xal toplamışdı. Qeyd edək ki, "Barselona" 2003/04 mövsümünü 72 xalla ikinci pillədə tamamlayıb.

Koutinyo uzun müddət oynamayacaq

İspaniyanın "Barselona" klubunun zədəli futbolçusu Philippe Koutinyo uzun müddət yaşıl meydanlardan kənar qalacaq. İspaniya klubunun rəsmi saytı braziliyalı hücumçunun yaxın günlərdə dizindən əməliyyat olunacağını açıqlayıb. Onun təxminən 4 ay meydana çıxma bilməyəcəyi gözlənilir. Qeyd edək ki, Koutinyo bu mövsüm La Liqada 11 oyunda 2 qol vurub.

Evdən pul və noutbuk oğurlamaqda şübhəli bilinən şəxs yaxalanıb

Bineqədə evdən oğurluq edən şəxs yaxalanıb. Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, rayon ərazisindəki evlərin birindən 200 manat məbləğində pul, sənəd və 4560 manat dəyərində noutbuk oğurlamaqda şübhəli bilinən Bakı şəhər sakinini, əvvəllər məhkum olunmuş Z. Kərimov Bineqədi Rayon Polis İdarəsinin 6-cı polis bölməsi əməkdaşlarının keçirdikləri əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində saxlanılıb. Faktla bağlı araşdırmalar aparılır.

Orqanizmin kalori tələbatı

Kalori orqanizmdə gedən proseslər üçün əsas enerji mənbəyinin vahidi hesab olunur. Qida maddələrinin tərkibində yağlar, zülallar və karbohidratlar olur. Karbohidratlar daha çox taxıl bitkiləri, quru meyvələr, çörək və şirniyyatların tərkibində olur, sadə və mürəkkəb olmaqla iki yerə bölünür. Mürəkkəb karbohidratlar gec həzm olunduğu üçün onu səhər saatlarında qəbul etmək məsləhətdir.

Həkim-diyetoloq Ləman Süleymanova bu barədə AZƏRTAC-a bildiriş: "Zülallar isə orqanizm üçün tikinti mate-

riyalı hesab edilir, əsasən et və et məhsullarında, süd və süd məhsullarında, yumurta, noxud, lobya, mərəci və s. kimi paxlalı bitkilərin tərkibində daha çox olur. Müəyyən edilib ki, 1 qram zülalın tərkibində təxminən 5 kkal enerji olur".

Qida rasionunda günə mürəkkəb karbohidratlarla başlayıb günün axırına doğru zülallarla bitirmək tövsiyə olunur. Günorta saatlarında isə sadə zülalların qəbulu məsləhətdir. Həkim-diyetoloq kalori barədə danışarkən söyləyib: "Gündəlik kalori qəbulu isə yaş, cins, həyat tərzini, qəbul edilən dərman və xəstəliklərdən asılı olaraq dəyişir. Təxmini hesablamalar zamanı müəyyən olunub ki, orqanizmin tələbatı qadınlarda 1200-1600, kişilərdə 2000-

2300, uşaqlarda isə 1300-1600 kalori arasında dəyişə bilər".

Orqanizmi daha çox enerji ilə təmin edən digər mənbə isə yağlar hesab olunur. Onlara süd və süd məhsulları, quru meyvələr, günəbaxan, balqabaq tumları, zeytun bitkisini aid etmək olar. Kalori hesablamaları yaş, cins və boy nəzərə alınmaqla aparılır.

Başağlığı

"SƏS" qəzetinin Baş redaktoru Bəhruz Quliyev tanınmış həkim İlhamə xanım Eldarovaya atası İlham müəllimin vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Allah rəhmət eləsin!

Okan Buruk sərt cəzalandırılıb

Türkiyə Futbol Federasiyasının İntizam Komitəsi "Başakşehir"in baş məşqçisi Okan Buruku sərt cəzalandırılıb. Qol.az TFF-nin rəsmi saytına istinadən xəbər verir ki, çalışdırıcıya 5 oyunluq cəza verilib. Buna Burukun Superliqanın son turunda "Fənerbahçe" ilə oyundakı (1:4) hərəkətləri səbəb olub. Baş məşqçi oyunun gedişində baş hakime fiziki təzyiq göstərib, onun xəbərdarlıqlarına məhəl qoymayıb. Okan Buruk bu hərəkətlərinə görə 38 min lirə (təqribən 8800 manat) cərimə də edilib.

7 sürücü niyə həbs edildi?

Daxili İşlər orqanları əməkdaşları müvafiq icazə almadan qanunsuz sərnişindəşımaya ilə məşğul olan sürücülər aşkarlayıb. Daxili İşlər Nazirliyinin Mətbuat Xidmətindən SİA-ya verilən məlumata görə, dekabrın 29-da qanunsuz sərnişin daşımağa cəhd edən 7 taksidən yararsız balıq məhsulları və kürülər aşkar olunaraq maddi sübut kimi götürülüb. Faktla bağlı Baş İdarədə Cinayət Məcəlləsinin 200.1-ci (İstehlakçıları aldatma və ya pis keyfiyyətli məhsul istehsal etmə və satma) maddəsi ilə cinayət işi başlanılıb. Araşdırmalar davam etdirilir.

Baş redaktor:

Bəhruz Quliyev

Baş redaktorun müavinləri:

Valeh Məhərrəmli
Fətulla Həsənov

Ünvanımız: Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.

Şəhadətname: № 022492
http://www.ses-news.az
http://www.sesqazeti.az
E-mail: ses@sia.az
Tel: 598-33-90 Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin
mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet "Səs" in komputer mərkəzində yığılır, səhifələnilir.
"Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunur
Qəzetdə AzərTAc, SİA və AZADİFORM informasiya
agentliklərinin məlumatlarından istifadə olunur.

Qəzet
bazar və bazar
ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur
Tiraj: 4600